

SANASTOKESKUS TSK • TERMINOLOGICENTRALEN TSK

Fidelma Ní Ghallchobhair,
Tietotekniikan termitalkoot,
yhteistyöllä tuloksiin,
elintarviketurvallisuus,
uusia sanastohankkeita,
tilinpäätöstermejä,
cloud computing...

1 | 2009

TERMINFO

THE FINNISH TERMINOLOGY CENTRE TSK

TERMINFO

30. vuosikerta • numero 1 | 2009

JULKAISIJA Sanastokeskus TSK ry
PÄÄTOIMITTAJA Katri Seppälä
TOIMITUSSIHTEERI Anu Ylisalmi
TOIMITTAJA Sirpa Suhonen (Summaries)
TOIMITUSNEUVOSTO Jukka Ihanus, Kristiina Kaski,
Ari Muhonen, Pirkko Nuolijärvi, Matti Ojala,
Ari Penttilä, Rune Skogberg, Seija Suonuuti,
Anu Ylisalmi
PAINOPAIKKA Forssan Kirjapaino Oy
KUSTANTAJA Stellatum Oy
Upseerinkatu 1, 02600 Espoo
www.stellatum.fi

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Tilaaajapalvelu/Terminfo
PL 115, 30101 Forssa
puh. (03) 4246 5340
faksi (03) 4246 5341
tilaaajapalvelu@stellatum.fi
www.stellatum.fi

TILAUSHINNAT SUOMESSA 2009

Terminfo ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Kestotilaus 38 € (laskutusväli 12 kuukautta)
Määräaikaistilaus 42 € (kesto 12 kuukautta)
Irttonumero 10,50 €

TILAUSEHTO

Kestotilauksena tilattu lehti tulee tilaajalle tilausjakso kerrallaan ilman eri uudistusta, kunnes tilaaja joko muuttaa sen määräaikaiseksi tai lopettaa tilauksen. Tilauksen hinta on tilausjakson alussa voimassa oleva hinta, joka on painettu lehteen. Tilauksen voi keskeyttää ennen tilausjakson loppua. Peruutus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen uuden tilausjakson alkamista. Mikäli peruutus ei saavu määräaikaan mennessä, laskutetaan tilaajan saamat lehdet. Tilausehdot löytyvät lehden jokaisesta numerosta. Osoitetietoja ei käytetä muussa kuin Stellatum Oy:n omassa toiminnassa.

ASIAKASREKISTERI

Rekisterikuvaus ja -seloste ovat nähtävissä Stellatum Oy:n tiloissa. Tilaajan tietoja käytetään asiakassuhteen ylläpitoon ja hoitoon. Yhteydenotot tulee tehdä kirjallisina ja allekirjoitettuina tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Tilaaja voi kieltää tietojensa käytön markkinointitarkoituksiin ja markkinatutkimuksiin ilmoittamalla asiasta.

Aikakauslehtien liiton jäsenlehti
ISSN 0358-7517

SISÄLLYS

Yhteistyöllä tuloksiin <i>Anu Ylisalmi</i>	3
Fidelma Ní Ghallchobhair pitää vähemmistökielten puolia <i>Anu Ylisalmi</i>	4
10 vuotta Tietotekniikan termitalkoita <i>Sirpa Suhonen</i>	7
Selväkielistä tietotekniikkaa <i>Mirja Paatero</i>	8
Ansiomitali pelastusalan sanastotyöstä terminologi Sirpa Suhoselle <i>Katja Ahola</i>	10
Sveitsin valtionhallinnon sanastotyöhön tutustumassa <i>Mari Junkkari</i>	12
Elintarviketurvallisuus ja sanastoyhteistyö <i>Pirjo-Liisa Penttilä</i>	13
Uusia tietojärjestelmiin liittyviä sanastohankkeita <i>Mari Suhonen & Riina Kosunen</i>	14
Tilinpäätöstermejä kolmella kielellä <i>Mari Suhonen</i>	15
Termiharava	18
Kirjallisuutta	19
Hakemisto 2008	21
Summaries	23

Lukijapalautetta voi lähettää Sanastokeskukseen (osoite alla) tai sähköpostitse osoitteeseen terminfo@tsk.fi

TERMINFO INTERNETISSÄ www.tsk.fi/tsk/terminfo

SANASTOKESKUKSEN YHTEYSTIEDOT

osoite Albertinkatu 23 A 12
00120 Helsinki
puhelin (09) 2709 1060
sähköposti tsk@tsk.fi
terminfo@tsk.fi
internet www.tsk.fi

TERMIPALVELU (MAKSULLINEN EI-JÄSENILLE)

puhelin (09) 608 876
sähköposti termipalvelu@tsk.fi

Yhteistyöllä tuloksiin

Nykyaikana yhteistyön ja verkostoitumisen merkitys on todettu tärkeäksi alalla kuin alalla. Eri organisaatiot keskittyvät kukin ydinosaamiseensa ja muut tehtävät annetaan yhteistyökumppanien hoidettavaksi. Myös sanastotyön tekemisen kannalta tehokkainta on antaa suurin osa sanastoprojektiin kuuluvasta käytännön työstä ja vastuusta sanastotyön asiantuntijoille.

Sanastotyön ammattilaiset eli terminologit eivät kuitenkaan voi tehdä työtään yksin, vaan parhaaseen tulokseen päästään, kun työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä kohdealan ammattilaisten eli substanssiasiantuntijoiden kanssa. Substanssiasiantuntijat tietävät, mitä asioita sanaston pitää sisältää, terminologit osaavat koota ja muokata nämä asiat selkeään ja johdonmukaiseen asuun. Sanastoprojektia varten kootaan useimmiten projektiryhmä, jossa on mukana substanssiasiantuntijoita ja yksi tai muutama terminologi.

Myös sanastotyön ja terminologian alalla työskentelevien keskinäinen yhteistyö on tärkeää. Tapaamiset ja kokemusten jako muiden terminologian alalla toimivien kanssa edistävät ammatillista osaamista ja identiteettiä. Sanastokeskus TSK tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Kansainvälisen standardisointijärjestön ISO:n tekninen komitea 37 (ISO/TC 37) huolehtii sanastotyön ja terminologian alan standardoinnista. Vuosittain järjestettävälle ISO/TC 37:n kokousviikolle kerääntyy yleensä yli sata asiantuntijaa eri puolilta maailmaa. TC 37:n alakomiteoissa työskennellään samanaikaisesti yli kahtakymmentä standardiluonnosta ja pitkän työn tuloksena yhdestä komitean keskeisimmistä standardeista, *ISO 704 Terminology work – Principles and methods*, on tämän vuoden kuluessa valmistumassa uusi versio.

Euroopan tasolla sanastotyöstä ja terminologiasta kiinnostuneiden yhteistyöfoorumi on Euroopan terminologiajärjestö EAFT. EAFT järjestää sanastotyön ammattilaisille suunnattuja tapahtumia, jotka tarjoavat heille mahdollisuuksia vaihtaa kokemuksia. Tähän lehteen on haastateltu EAFT:n puheenjohtajaa, irlantilaisesta *Fidelma Ní Ghallchobhairia* (ks. s. 4).

Pohjoismainen foorumi sanastotyön yhteistyölle on Nordterm. Nordtermin toiminnassa ovat aktiivisesti mukana käytännön sanastotyötä tekevien lisäksi myös monet terminologian tutkimuksen ja opetuksen parissa toimivat. Tänä kesänä järjestetään Tanskassa Nordterm-päivät, jotka koostuvat kurssista ja konferenssista. Tervetuloa mukaan Kööpenhaminaan 9.–12.6. (ks. ilmoitus s. 11)!

Sanastokeskus TSK:lla on tänä vuonna juhlavuosi. Sanastokeskus täyttää 35 vuotta. Kerromme juhlistuksista lisää seuraavassa lehdessä. Tänä vuonna juhli-taan myös Tietotekniikan termitalkoiden kymmenvuotista taivalta. Termitalkoita käsitellään tässä lehdessä kahdessa artikkelissa (ks. s. 7 ja 8).

Valoisaa kevättä kaikille lukijoille!

Anu Ylisalmi

anu.ylisalmi@tsk.fi

toimitussihteeri

Fidelda Ní Ghallchobhair pitää vähemmistökielten puolia

Anu Ylisalmi

4

Irlantilainen *Fidelda Ní Ghallchobhair* on iirin kielen terminologiakomitean sihteeri ja Euroopan terminologijärjestön puheenjohtaja.

Jo koulutiellä sanastojen pariin

Fidelda Ní Ghallchobhair on syntynyt ja viettänyt lapsuutensa Kildaren kreivikunnassa maaseudulla, 50 kilometrin päässä Dublinista. Alue on englanninkielinen ja perheen kotikieli oli englanti. Ní Ghallchobhairin äiti puhui äidinkielenään iiriä, joten hän oppi kieltä kesäisin perheen vieraillessa äidin kotiseudulla Irlannin luoteisosassa.

12-vuotiaana Ní Ghallchobhair meni iirinkieliseen sisäoppilaitokseen. Koulussa hän sai ensimmäisen kosketuksensa sanastotyön ja sanastojen tarpeeseen: sopivia iirinkielisiä oppikirjoja ei useimmissa oppiaineissa ollut saatavilla, joten englanninkielisiä oppikirjoja täydennettiin opettajan iirinkielisillä muistiinpanoilla, mutta esheet ja kokeet olivat iirin kielellä. Ní Ghallchobhair muistaa käyttäneensä tuolloin apunaan maantiedon ja biologian sanastoja.

Ní Ghallchobhair on opiskellut Galwayssa Länsi-Irlannissa, joka on maan merkittävimpiä iirinkielisiä alueita. Hän on suorittanut kandidaatin tutkinnon iirin ja latinan kielissä sekä maisterintutkinnon modernissa iirin kielessä. Hänellä on myös toisen asteen opettajan pätevyys.

"Olin lapsuudessani tekemisissä kahden kovin erilaisen kielen kanssa ja kiinnostuin siitä, miten kielet rakentuvat niin eri tavalla. Olin myös perinyt isältäni kiinnostuksen kielioppiin", Ní Ghallchobhair valottaa taustaansa. "Ryhtyessäni lukemaan latinaa se ei tuntunut vaikealta, vaan minusta oli kiehtovaa tutustua modernin englannin sanojen latinalaiseen etymologiaan. Englannin kielen sanastosta lähes kolmannes on peräisin latinasta."

Ní Ghallchobhair työskenteli ensin iirinkielisten oppikirjojen toimittajana ja siirtyi sitten toimittamaan lastenkirjoja. Ní Ghallchobhairin etsiessä uusia haasteita hänen entinen kollegansa haki sattumalta henkilöä jakamaan työnsä ja niin Ní Ghallchobhair aloitti työnsä osaaikaisena tutkijana iirin kielen terminologiakomiteassa. Seitsemän vuoden tutkijan uran jälkeen hän siirtyi vuonna 1997 iirin kielen terminologiakomitean sihteeriksi.

Fidelda Ní Ghallchobhair (kolmas oikealta) kollegoineen oli mukana lokalisoimassa Microsoftin ohjelmia iirin kielelle.

Iirin kielen terminologiakomitea

Irlannin opetusministeriö perusti iirin kielen terminologiakomitean vuonna 1927. Alun perin komitean tehtävä oli vain tukea iirinkielistä opetusta, mutta vähitellen komitea alkoi saada kansalaisilta termikysymyksiä. Nykyään terminologiakomitean tehtävänä on toimittaa yhtenäistä iirinkielistä termistöä iirinkielisen yhteisön käyttöön.

Vuoteen 1999 asti terminologiakomitea toimi opetusministeriön alaisuudessa ja siirtyi sitten osaksi uutta kansallista kieliorganisaatiota nimeltään Foras na Gaeilge (suom. iirin kielen instituutti). Foras na Gaeilge saa rahoituksensa Irlannin ja Iso-Britannian valtioilta. Foras na Gaeilgen tehtäviin kuuluu iirin kielen edistäminen eri muodoissaan, ennen kaikkea iirinkielisen koulutuksen ja muun toiminnan tukeminen sekä sanakirja- ja sanastotyö. Foras na Gaeilgella on yhteensä 45 työntekijää, joista kolme työskentelee sanastotyön parissa.

Iirin kielen terminologiakomitean pääkomitea koostuu 20 vapaaehtoisesta jäsenestä. Pääkomitea asettaa alakomiteoita kehittämään eri erikoisalojen termistöä. Tällä hetkellä on kaksi aktiivista alakomiteaa, joista toinen käsittelee koulutustermejä ja toinen erisnimiä. Viime vuosina eri alakomiteat ovat käsitelleet myös liiketoiminnan, tietotekniikan ja kirjallisuuskritiikin termejä. Lisäksi terminologiakomitealla on asiantuntijaverkosto, joka auttaa säännöllisesti yksittäisissä kysymyksissä.

Iirin kielen terminologiakomitealla on termipankki osoitteessa www.focal.ie. Termipankkiin on kerätty julkaistujen sanakirjojen aineistoa sekä julkaisemattomia termilistoja. Termipankki koostuu kaksikielisistä termilistoista, joissa annetaan kieliopilliset tiedot ja erikoisala-tietoja, mutta toistaiseksi hyvin vähän määritelmiä.

Terminologiakomitealla on säännöllisesti yhteistyötä eri julkisten ja yksityisten tahojen kanssa. Tällä hetkellä terminologiakomitea tekee paljon yhteistyötä myös Euroopan unionin käännöstöiminnan pääosaston kanssa, muun muassa iirinkielisen termistön lisäämiseksi IATE-termipankkiin.

"Työmme koostuu pääasiassa pääkomitean ja alakomiteoiden kokousten järjestämisestä, sanalistojen laatimisesta kokouksissa käytävää keskustelua varten ja niiden muokkaamisesta jälkikäteen. Yleensä alakomiteoiden työ johtaa kaksikielisten sanakirjojen julkaisemiseen toisen asteen koulutusta varten. Hyvin usein valmisteilla olevia oppikirjoja varten laadittavat termitilistat antavat aihetta uusien alakomiteoiden perustamiseen", Ni Ghallchobhair kertoo terminologiakomitean työstä.

Sanastotyö kiehtoo

Fidelmä Ni Ghallchobhair pitää työssään erityisesti siitä, että terminologian kautta voi oppia niin paljon maailmasta. Hänen mielestään on kiehtovaa, kuinka monet sanat ja termit ovat todisteena menneistä ajoista. Yhtenä hienoimmista saavutuksistaan hän pitää heinäkuussa 2007 Dublinissa pidettyä EAFT:n seminaaria, joka oli ensimmäinen merkittävä Irlannissa pidetty terminologia-alan tapahtuma.

Tärkeimpänä luonteenpiirteensä työssään pärjäämiselle Ni Ghallchobhair pitää huumorintajua. Lisäksi työssä tarvitsee kiinnostusta sanoihin ja niiden merkityksiin. Tärkeää on myös taito kyseenalaistaa asioita, mutta toisaalta valmius oppia toisilta, sekä kyky keskittyä ja olla tarkkana yksityiskohtien kanssa.

Suurimpana haasteenaan Ni Ghallchobhair pitää työmääräänsä ja resurssien puutetta hoitaa kaikki työt tyydyttävällä tavalla. "Nautin tutkimuksesta ja opetuksesta – olisi mukavaa, jos minulla olisi enemmän aikaa kehittää ideoitani ja teorioitani, tutkia ja kirjoittaa materiaalia ja jakaa se yleisön kanssa."

Iirin kielellä näkyvä asema

Iiri on Irlannin kansalliskieli ja virallinen kieli. Viimeisimmässä väestönlaskennassa Irlannin reilusta neljästä miljoonasta asukkaasta noin 85 000 irlantilaista ilmoitti puhuvansa iiriä päivittäin, kun taas 1,66 miljoonaa irlantilaista ilmoitti osaavansa puhua iiriä. "Iirin kielen äidinkielisten puhujien määrä on ollut jo vuosien ajan laskussa", hän pahoittelee.

Iirin kielellä on Irlannissa melko näkyvä asema. Kaikki Irlannin parlamentin lait ja lakiehdotukset on käännetty iiriksi vuodesta 1922 lähtien. Suurin osa pai-

kannimikilivistä on kaksikielisiä ja iirinkielisillä alueilla peräti yksikielisiä. Tiettyjen julkisten palvelujen on oltava saatavilla iiriksi.

Irlannissa on oma iirinkielinen radioasema ja televisiokanava sekä muutamia iirinkielisiä aikakauslehtiä ja sanomalehtiä. Iirin kielellä on julkaistu myös varsin paljon kirjallisuutta. Iiriä opetetaan kaikissa alakouluissa ja iirinkielinen koulutus on lisännyt suosiotaan viimeisten parinkymmenen vuoden aikana.

Iirin kieli kuuluu kelttiläisiin kieliin. Iirin kielen erikoisuuksiin kuuluu muun muassa se, että sanoja taivutetaan sekä sanan alusta että lopusta. Esimerkiksi "häneen veneensä" on naisesta puhuttaessa iiriksi *a bád*, mutta miehestä puhuttaessa *a bhád*. "Heidän veneensä" on puolestaan *a mbád*. Itse *bád*-sanon on tulkittu olevan viikinkien 700-luvulla tuoma lainasana muinaisnorjasta. Iirin kieli on vaikeaa ääntää, sillä sanansisäisiä kahden vokaalin välisiä konsonantteja ei usein äännetä ollenkaan.

Iirin kielen näkyvästä asemasta huolimatta Irlannissa ei pysty elämään käyttäen vain iirin kieltä. "Joinakin päivinä puhun täällä Dublinissa vain iiriä, jos en käy kaupassa tai juttele naapureiden kanssa. Jos asuisin iirinkielisellä alueella, tilanne olisi jossakin määrin päinvastainen, mutta tuskin sielläkään selviäisin vain iirin kielellä", Ni Ghallchobhair pohtii.

Iirin kielen käyttöala kapenee

Naapurikieli englanti on vaikuttanut iirin kieleen huomattavasti. Sanoja on lainattu englannista ainakin 1400-luvulta asti. Lainoimista on tapahtunut varsinkin uusien käsitteiden myötä, mutta joskus myös omaperäisen sana on korvattu "muodikkaammalla" lainasanalla. Lainasanat saatetaan iirissä tosin ääntää ja kirjoittaa eri tavalla.

"Viime aikoina englanti on alkanut vaikuttaa myös iirin syntaksiin", Ni Ghallchobhair kertoo. "Yksikielisiä iirin puhujia ei enää ole, joten yhä useammat ihmiset ajattelevat – ainakin osittain – englannin kautta, mikä näkyy merkillisinä muutoksina syntaksissa."

Lisäksi iirin kielen käyttöala kapenee. Paljon iirinkielistä termistöä on jo unohdettu tai tietoisesti hylätty. Kielen käyttöalan kapeneminen on Ni Ghallchobhairin mukaan ennen kaikkea puhutun kielen ongelma. "Olemme vuosien aikana pyrkineet tuottamaan iirinkielistä termistöä mahdollisimman monelle erikoisalalle ja kansallisessa termipankissamme on melkein 160 000 termiä ja terminologista fraasia", Ni Ghallchobhair kertoo. "Teemme työtämme perustuen kysyntään, joten kaikilla erikoisaloilla termistö ei ole yhtä hyvällä mallilla."

lirin kielestä tuli Euroopan unionin virallinen kieli vuonna 2007. Ní Ghallchobhair näkee tämän tärkeänä asiana, koska tämän myötä ihmiset heräävät näkemään kielen arvon. Iirin kielen ottaminen EU:n viralliseksi kieleksi on tuonut uusia työmahdollisuuksia, mikä on puolestaan lisännyt kääntämisen ja tulkkauksen kursseja yliopistoissa.

Ní Ghallchobhair näkee iirin kielen tulevaisuuden uhattuna. "Kielen käyttöalan kapeneminen ja englannin kielen vaikutus ovat aiheuttaneet iirin kielelle paljon tuhoa", hän toteaa. "Uskon kielen selviävän vähemmistökielenä, jos kielen säilyttämistä varten saadaan taloudellista tukea."

Eurooppalaista terminologiayhteistyötä

Fidelma Ní Ghallchobhair on ollut vuodesta 2004 Euroopan terminologiajärjestön EAFT:n johtokunnan jäsen ja vuonna 2007 hänet valittiin johtokunnan puheenjohtajaksi. "Tutustuin ISO-kokouksissa silloiseen EAFT:n johtokunnan puheenjohtajaan *Rute Costaan*. Kuulin EAFT:n toiminnasta ja aloin käydä EAFT:n järjestämissä tapahtumissa", Ní Ghallchobhair kertoo.

Ní Ghallchobhairin mukaan EAFT:n päätehtävä on terminologian kautta edistää monikielisyttä, tukea ja ammattimaista terminologiaan liittyvää työtä Euroopan tasolla sekä toimia yhteistyössä tärkeimpien organisaatioiden ja toimielimien kanssa.

Johtokunnan puheenjohtajana Ní Ghallchobhair on mukana seminaarien, työpajojen ja joka toinen vuosi järjestettävän Terminology Summitin valmisteluissa. Ní Ghallchobhair myös edustaa EAFT:tä seminaareissa ja konferensseissa.

"Vaikka Eurooppa onkin kielellisesti hyvin moninainen, meillä on kulttuurisesti paljon yhteistä ja voimme mielestämme ymmärtää toistemme ongelmia melko helposti. Me olemme tietenkin osa isompaa kokonaisuutta ja jotkin kysymykset ovat yhtä olennaisia niin Kiinassa kuin Suomessakin", Ní Ghallchobhair pohtii.

Kansainvälistä sanastotyön standardisointityötä

Fidelma Ní Ghallchobhair on vuodesta 2002 lähtien edustanut Irlantia Kansainvälisen standardisointijärjestön ISO:n teknisessä komiteassa 37 (ISO/TC 37). Ní Ghallchobhair on mukana laatimassa *ISO 704 Terminology work – Principles and methods* -standardista uutta versiota yhdessä tanskalaisen *Hanne Erdman Thomsenin* kanssa. Kyseinen sanastotyön peruseräkkeitä ja mene-

telmiä käsittelevä standardi on yksi komitean keskeisimpiä standardeja. Uusi ISO 704 -standardi julkaistaan tämän vuoden aikana.

Ní Ghallchobhairin mielestä kansainvälinen standardisointityö on tärkeää, koska eri kielten erilaisista olosuhteista huolimatta tietyt perusasiat pätevät kaikkeen sanastotyöhön kielestä riippumatta. Standardisointityö perustuu asiantuntijoiden kokemukseen ja näkemyksiin. "Vaikka aina kaikkia standardin periaatteita ei voida noudattaa, standardissa esitetty malli antaa paljon tietoa ja voi herättää hyödyllistä keskustelua", Ní Ghallchobhair pohtii.

Terminologian ja sanastotyön asema nykymaailmassa

Ní Ghallchobhairin mielestä terminologiakysymysten huomioiminen on nykymaailmassa tärkeämpää kuin koskaan. Sanastotyötä tehtäessä on hänen mukaansa tärkeää ottaa huomioon maailman monikielisyys ja asioiden laajemmat yhteydet, eikä tyytyä vain omalle kotimaalle soveltuviin ratkaisuihin.

"Monikielinen vuorovaikutus lisääntyy ja aiheuttaa viestinnän helpottamisen nimissä tiettyjä ongelmia – liiallisen yksinkertaistamisen, lainaamisen tai jopa kielen vaihtamisen. Sanastotyön parissa työskentelevien on pyrittävä tarjoamaan selkeää ja tarkkaa terminologista tietoa niin isolle yleisölle kuin mahdollista", Ní Ghallchobhair miettii.

"Käännösteollisuus tuntuu yhä enemmän vaikuttavan eri kielten termistöön", Ní Ghallchobhair pohtii. "Monet huonosti muodostetut termit johtuvat kääntäessä sattuneista väärinymmärryksistä." Englannin nouseminen maailman kieleksi ja Euroopan unionin käännöstoiminta näyttävät Ní Ghallchobhairin mukaan vielä suurentaneen ongelmaa.

Vapaa-aika kuluu harrastajateatterin parissa

Fidelma Ní Ghallchobhairin pääharrastuksena on nykyään iirinkielinen harrastajateatteri. Näyttelemisen ohella Ní Ghallchobhair nauttii näytelmien sovittamisesta ja välillä hän myös ohjaa näytelmiä. Teatteriryhmä pitää säännöllisesti harjoituksia, matkustaa iirinkielisille teatterifestivaaleille esiintymään ja esittää näytelmiään vuosittain viikon ajan Dublinissa. Ní Ghallchobhairin mielestä lukemalla käsikirjoituksen yhä uudelleen ja esittämällä sen tutustuu parhaiten kirjailijan todellisiin ajatuksiin teoksen takana.

10 vuotta Tietotekniikan termitalkoita

Sirpa Suhonen

Vuosi 2009 on kaksinkertainen juhluvuosi Sanastokeskuksessa: yhdistys täyttää 35 vuotta ja Tietotekniikan termitalkoot 10!

Tietotekniikan termitalkoot sai alkunsa vuonna 1999 osana Euroopan komission monikielinen tietoyhteiskunta-hanketta. European Forum for Computer Terminology (EFCOT) -projektin tavoitteena oli perustaa osallistujamaihin työryhmät, jotka antavat suosituksia uusista tietotekniikan termeistä. Suomen lisäksi projektissa oli mukana edustajat Ruotsista, Norjasta ja Kreikasta. EFCOTin toimintamalli pohjautui Ruotsissa kolme vuotta aiemmin perustetun Svenska datatermgruppenin ideaan.

Kuten Datatermgruppenissa myös Termitalkoissa oli aluksi kolme asiantuntijaryhmää, jotka yhdessä antoivat suosituksia sellaisista uusista tietotekniikan käsitteistä, joiden sisältö on epätarkka tai joille ei ole vakiintunut omakielistä nimitystä. Koordinointiryhmä valitsi käsiteltävät käsitteet, valmisteli ehdotukset ja päätti suosituksista sekä julkaisi ne. Lausuntaryhmä kommentoi koordinointiryhmän tekemiä ehdotuksia ennen julkaisua. Seurantaryhmän tarkoituksena oli keskustella toiminnan linjauksista ja tukea koordinointiryhmää. Vuonna 2000 kuitenkin todettiin, ettei erillistä hallinnollisiin kysymyksiin keskittyvää seurantaryhmää tarvita, joten se lakkautettiin koordinointi- ja seurantaryhmän yhteisellä päätöksellä.

Koordinointi- ja lausuntaryhmä jatkavat edelleen toimintaansa alkuperäisellä mallilla. Koordinointiryhmän vetäjänä ja koollekutsujana toimii Sanastokeskuksen terminologi, joka valmistelelee käsiteltävän aineiston koordinointiryhmälle. Koordinointiryhmä käsittelee jokaisessa kokouksessaan lausunnolla olleet käsitteet ja valmistelelee uusia suositusehdotuksia. Suositusehdotukset lähetetään lausuntaryhmälle kommentointia varten, minkä jälkeen ne käsitellään uudestaan koordinointiryhmässä ja julkaistaan. Vuonna 2000 perustettiin postituslista niille Termitalkoista kiinnostuneille, jotka eivät osallistu työryhmien toimintaan, mutta haluavat saada tiedon uusien suositusten julkaisemisesta.

Koordinointiryhmä koostuu edelleen seitsemästä asiantuntijasta, joista kukin edustaa hieman erilaista näkökulmaa tietotekniikan termeihin ja suomen kieleen. Ryhmässä on edustajia esimerkiksi Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta ja tietotekniikan alan organisaatioista. Ryhmän koko ja koostumus on osoittautunut toimivaksi.

Lausuntaryhmässä on tällä hetkellä noin 80 jäsentä. Lausuntaryhmän kokoa ei ole rajattu, ja siihen voi kuka tahansa halutessaan liittyä.

Tietotekniikan termitalkoiden kielinä ovat alusta asti olleet suomi ja englanti ja kohderyhmänä tietotekniikan keskivertokäyttäjät. Tietotekniikassahan on usein niin, että uusille käsitteille on olemassa vain englanninkieliset nimitykset. Termitalkoot pyrkii omalta osaltaan parantamaan suomen kielen ja tavallisen kuluttajan asemaa tietotekniikan alalla antamalla suosituksia suomenkielisistä tietotekniikan termeistä. Käsitteet myös määritellään, jotta termien käyttäjät tietäisivät, mistä puhutaan ja missä yhteyksissä termejä voi käyttää.

Tietotekniikan käsitteistön ja termistön uudistuminen on nopeaa, joten suosituksia tarvitaan jatkuvasti. Tällöin ei riitä, että aineisto käsitellään kerran ja julkaistaan kirjana. Jatkuva projekti ja aineiston julkaiseminen internetissä vastaavat paremmin tietotekniikan termien tarpeisiin.

Tietotekniikan termitalkoiden aineisto julkaistaan maksutta kaikkien käyttöön omilla WWW-sivuillaan osoitteessa www.tsk.fi/tsk/termitalkoot. EU-rahoituksen loputtua parin ensimmäisen vuoden jälkeen Sanastokeskus on pystynyt pitämään Termitalkoita käynnissä opetusministeriön myöntämän tuen turvin. Viime vuosina uusia suosituksia on voitu julkaista neljä kertaa vuodessa. Tällä hetkellä Termitalkoissa on julkaistu noin 380 termitietuetta eli suositusta suomenkieliseksi tietotekniikan termeiksi.

Tietotekniikan termitalkoiden toimintamalli on kymmenen kuluneen vuoden aikana osoittautunut varsin toimivaksi. Alkuperäiseen toimintatapaan on vuosien varrella toki tehty monenlaisia parannuksia: poistettu turha ryhmä, tehostettu projektiviestintää postituslistojen avulla, otettu kehittyneempi sanastontallennusohjelma käyttöön ja uusittu sivujen ulkoasu. Vaikka tekninen toteuttamistapa ja osittain tekijätkin ovat vaihtuneet, Termitalkoiden tarve ja aihe eivät ole muuttuneet: myös tietotekniikasta pitää pystyä puhumaan suomeksi!

Lausuntaryhmään kaivataan aina uusia jäseniä kommentoimaan aineistoa ja ehdottamaan uusia käsiteltäviä termejä! Jos aihe kiinnostaa, ota yhteyttä Tietotekniikan termitalkoiden projektikoordinaattoriin Sirpa Suhoseen (sirpa.suhonen@tsk.fi).

Selväkielistä tietotekniikkaa

Mirja Paatero

8

Seivataan failit winsulle, niinhän atk-alalla aina tehdään? Ei sentään, jo vuosikymmeniä on *tallennettu tiedostot kiintolevyille*. Silti moni pelkää, että käsittämätön slangi ryöpsähtää silmille, jos alan lehteen kajoaa.

Toisaalta tietotekniikan harrastajilla on taipumus suhtautua ennakkoluuloisesti kielipoliisiin. Pelätään, että se tyrkyttää kaiken maailman sanakummajaisia, joilla ei ole mitään tekemistä todellisuuden kanssa. *Tarmoerkaleiden* ja *hitutähystimien* varjo on pitkä.

Siinä välissä yritämme kertoa tietotekniikasta lukijoille ymmärrettävästi ja sujuvasti.

Kiinnostuin Tietotekniikan termitalkoisiin osallistumisesta heti hankkeen perustamisvaiheessa. MikroPC:n kaltaisessa lehdessä on jatkuva termivaje, kun uusia tuotteita ja tekniikoita vyöryy markkinoille. Mielessäni oli toki myös halu päästä vaikuttamaan termeihin.

Mitähän tämä olisi suomeksi

Lehden tarpeet ovat monesti niin nopeita, että minkäänlainen termimyyly ei ehdi pyörähtää.

Tietotekniikan tuotteiden valmistajat ja heidän tiedottajansa eivät aina helpota asiaa. Englanninkieliset termit säihkyvät suomalaisissakin tiedotteissa. Suomalaisen ilmausten keksiminen sysäytyy toimituksiin, joissa ei olekaan käytettävissä riittäviä pohjatietoja tuotteesta.

Valmistajat haluavat lisäksi kuvata ainutlaatuisia teknisiä ratkaisujaan ainutlaatuisilla termeillä: Jos muilla on *plug-in*, tämä meidän *add-on* on jotain aivan muuta. Voiko niistä käyttää suomeksi samaa sanaa? Onko erolla merkitystä lukijan kannalta? Entä sitten seuraava härrävärkki, joka on taas melkein samanlainen?

Usein päädyimme sellaiseen kompromissiin, että suomen sanan rinnalla esitämme rinnalla suluissa englanninkielisen ilmauksen. Näin varmistetaan, että viesti ei vääristy.

On toki avuksi, jos tietää jotain termityön periaatteista. Siinä mielessä Termitalkoissa toimimisesta on suoraa hyötyä työlleni.

Sama sana ei kelpaa kaikille

Kaikki haluavat yksikäsitteisiä termejä, mutta eri tahoilla onkin erilaiset intressit.

Kääntäjät ja käyttöohjeiden kirjoittajat tarvitsevat yksikäsitteisiä termisuosituksia. Kouluttajat haluavat selkeää ja läpinäkyvää. Mutta lehdessä tarvitaan monentyyllisiä sanoja.

Lehtemme käyttämä kieli on kohtalaisen lähellä puhekieltä – ja niin on oltavakin, jotta lukija viihtyisi lehden ääressä. Olemme yleensä tallentaneet *korpuille*, kuka *kolmen ja puolen tuuman levykkeitä* viitsisi käyttää.

Tiedostamme toki, että lehden kielenkäytöllä on tärkeä merkitys suomalaisten ilmaisujen vakiintumisessa. Mutta arkipuheessa käytetään joka tapauksessa lyhyitä ilmauksia, ja jostain nekin tulevat. Miksi emme siis tarjoaisi mahdollisimman hyviä ehdokkaita?

Aina ei ole selvä, miten termejä pitäisi käyttää lauseessa. Esimerkiksi käy *IP-osoitehuijaus*. Ainakin meidän lehdessä kartetaan substantiivitauteja eikä siis *suoriteta* IP-osoitehuijausta. Huijata IP-osoitteita? Ei tietenkään. Huijata IP-osoitteilla? IP-osoitteella? Antaa olla! En ihmettele, jos alan harrastajat vain *spoofaavat*.

Suomen kieli ei takaa ymmärrettävyyttä

Tietoliikenteen monikerroksiset *protokollat* eivät mielestäni muutu sen selkeämmiksi, jos puhutaankin *yhteyskäytännöistä*. Voi käydä jopa päinvastoin, kun yhteyskäytäntö voi tarkoittaa kovin monenlaisia asioita. Asiaa tunteemattomalle voi tulla mieleen vaikkapa netiketti. Toisaalta protokolla-sanan jo tunteva tulee epävarmaksi, mistä oikein on kyse.

Entä *verkkopohjainen ratkaisu*, joka *tukee olemassa olevaa alustaa*? Ei vierasperäisiä sanoja, mutta mistähän tuossa oikein on kyse?

Vierasperäisiä sanoja pahempana ilmiönä pidän epäsuomalaisten rakenteiden tunkeutumista kieleen. Kiusallisen usein tieto kulkee *internetin yli*. *Tallennetaanko* tieto vai *tallentuuko* se?

Ei vain sanoja

Termitalkoiden työskentelyssä minut on yllättänyt se, että uusien termien keksiminen on kovin pieni osa työstä. Eniten nähdään vaivaa määritelmien sorvaamisessa. Usein on myös työlästä kaivaa selville, mitä uusi, vakiintumaton käsite oikeastaan tarkoittaa.

Termiehdokkaat on yleensä pyydystetty käytännöstä – siis sanat ovat jo aloittaneet vakiintumisensa ennen kuin käsitteet ehtivät talkoiden prosessiin. Voimme siten vahvistaa hyvän ehdokkaan menestymistä. Onneksi internetin avulla pystyy seuraamaan käytäntöä varsin hyvin.

Ilman ennustajan kristallipalloa olisikin mahdoton tuottaa termejä valmiiksi heti sitä mukaa kun niitä tarvitaan. Kohuttu käsite voi myös yhtäkkiä häipyä näkymättömiin. Koska on viimeksi kuultu esimerkiksi *wapista*?

Todellisuus ehtii alta pois

Kiintolevy ja *kovalevy* ovat vakiintuneet *winsun* tilalle jo ammoin, ja niistä olen suosinut kiintolevyä. *Vaihtokiintolevy* on looginen ilmaus, mutta miten lienee *irtokiintolevy*, joka kytketään USB-liitäntään? Entä *flashlevy*, jossa ei olekaan enää levyä sisällä?

Joskus käyttäjät ajavat vauhdilla ohi. Taannoin pidimme talkoissa pilvipalvelua liian hassuna sanana suomen

Kirjoittajasta:

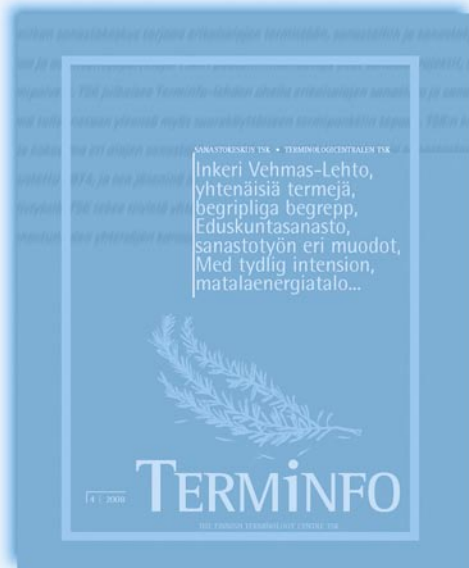
FM Mirja Paatero työskentelee toimittajana MikroPC-lehdessä. Hän on ollut alusta asti mukana Tietotekniikan termitalkoiden koordinoitiryhmässä.

kieleen. Mutta yhtäkkiä kaikki puhuvat *pilvipalveluita* häiriintymättä sivumerkityksistä. Suosittelemamme *resurssipalvelu* taitaa joutaa heti museoon.

MikroPC:n lukijoissa kieli herättää tunteita. Lehden kielenkäyttö kyllä tuntuu kelpaavan. Mutta kirjoitin keran pääkirjoitussivulla, että suomenkielisiäkin tietotekniikkakirjoja tarvitaan ja alan sanastosta on pidettävä huolta.

Saamassani palautteessa kysyttiin, pitäisikö mielestäni muka kieltää englanninkielisten iskelmienkin esittäminen.

Teetkö työtä ammattikielen parissa?

Tilaushinnat Suomessa 2009 (neljä numeroa vuodessa): kestopilaus 38 € (laskutusväli 12 kuukautta), 12 kuukauden määräaikaistilaus 42 €.

Terminfo julkaisee artikkeleita, joissa käsitellään erikoiskieliä ja niissä käytettävää termistöä. Terminfon avulla saat tietoa tekniikan ja muiden erikoisalojen sanastohankkeista, opinnäytetöistä ja tutkimusprojekteista.

Minisanastojen lisäksi Terminfossa annetaan suosituksia ajankohtaisten tai muuten ongelmallisten termien käytöstä.

Terminfon julkaisija on Sanastokeskus TSK. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Tilaa Terminfo-lehti

- käy Internet-sivuillamme www.stellatum.fi
->Tilaaajapalvelu -> Tilaukset -> Valitse tuote valikosta
- lähetä sähköpostia osoitteeseen
tilaaajapalvelu@stellatum.fi
- soita numeroon (03) 4246 5340

Ansiomitali pelastusalan sanastotyöstä terminologi Sirpa Suhoselle

Katja Ahola

10

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö luovutti huomionosoituksena ansiomitalin Sanastokeskus TSK:n terminologille *Sirpa Suhoselle* 4.12.2008 Varautumisseminaarissa Helsingissä. Ansiomitali myönnettiin tunnustuksena erityisen merkittävästä työstä pelastusallalla. *Varautumisen ja väestönsuojelun sanasto* sekä *Palo- ja pelastussanasto* ovat olleet erittäin tervetulleita perusteoksia kaikille pelastusallalla työskenteleville.

Varautumisen, väestönsuojelun ja palo- ja pelastusalan käytänteet sekä säädöspohja ovat muuttuneet melkoisesti viime vuosituhannelta. Tämä on aiheuttanut sekaannuksia myös alan viestinnässä, kun käytettyjen termien merkitys on vaihdellut kohderyhmästä riippuen.

Varautumisen ja väestönsuojelun sanastohanke käynnistettiin Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) aloitteen pohjalta vuoden 2005 lopulla. SPEK myös koordinoi sanastohanketta. Sanastokeskus TSK puolestaan vastasi terminologisesta työstä, ja hanke saatiin päätökseen vuoden 2007 lopussa. Varautumisen ja väestönsuojelun sanaston (TSK 38) määritelmät on laadittu suomeksi ja käsitteille on annettu vastineet ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi.

"Ilman terminologi Sirpa Suhosen määrätietoista työotetta sanastoa viilattaisiin ehkäpä vieläkin", perustelee SPEKin toimitusjohtaja *Kimmo Kohvakka* huomionosoituksen myöntämistä.

Kuva: SPEK

Terminologi Sirpa Suhoselle luovutettiin SPEKin ansiomitali pelastusalan merkittävästä sanastotyöstä

Kuva: SPEK

Varautumisseminaarissa Helsingissä mitaleita luovutettiin varautumisen ja väestönsuojelun tehävissä ansioituneille

Tiiviillä yhteistyöllä hyviä tuloksia

"Osaltaan haasteelliseksi työryhmätyöskentelyn teki varmasti se, että hankkeessa oli SPEKin ja Sanastokeskuksen lisäksi mukana laaja joukko alan keskeisimpiä toimijoita: Etelä-Suomen lääninhallitus, Helsingin pelastuslaitos, Huoltovarmuuskeskus, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Kymenlaakson pelastuslaitos, Lapin lääninhallitus, Pelastusopisto, Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos, sisäasiainministeriö, Suomen Palopäälystöliitto ja Säteilyturvakeskus. Yli kaksivuotisen yhteistyöprojektin aikana laaja työryhmä kokoontui lähes 20 kertaa", Kohvakka toteaa.

Sirpa Suhosen ammattitaitoisella osaamisella sanasto saatiin rajattua 242 käsitteeseen, mikä oli tavoitteenmukaista hankkeen rahoituksen ja aikataulun kannalta. Sanaston rajaus oli varsin vaativa tehtävä, sillä varau-

Kirjoittajasta:

Katja Ahola työskentelee varautumispäällikkönä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestössä. Hän toimi Varautumisen ja väestönsuojelun sanastohankkeen työryhmän puheenjohtajana.

tuminen koskettaa koko yhteiskuntaa. Varautumista ja väestönsuojelua johtaa sisäasiainministeriön pelastusosasto, mutta jokaisen hallinnonalan täytyy varautua oman toimintansa jatkamiseen kaikissa turvallisuustilanteissa. Esimerkiksi sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on sisäasiainministeriön vastuulla, terveydenhuollon järjestäminen sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla ja sotilaallisten uhkien torjunta on puolustusministeriön vastuulla. Varautuminen ei koske ainoastaan viranomaisia, vaan myös yksityisiä yrityksiä ja ihmisiä.

Terminologi Sirpa Suhonen on aikaisemmin ollut laatimassa alalle myös toista sanastoa. Palo- ja pelastussanasto (TSK 33) valmistui vuonna 2006 ja se sisältää yli 700 aihealueeseen liittyvää käsitettä. Siinäkin on määritelmät suomeksi ja vastinekielinä ovat ruotsi, englanti, saksa ja venäjä. Aihealueina ovat muun muassa palofysiikka, palonehkäisy, pelastaminen ja sammuttaminen sekä pelastuskalusto. Tätäkin sanastoa laatineessa työryhmässä oli mukana suuri joukko alan toimijoita, muun muassa SPEK. Koska Palo- ja pelastussanasto oli laajempi sekä käsitteiden määrältään että kielivalikoimaltaan kuin Varautumisen ja väestönsuojelun sanasto, sen laatimiseen kului kauemmin aikaa eli noin kolme vuotta.

Molempien sanastojen tavoitteena on selvittää käsitteiden sisällöt ja antaa suosituksia suomenkielisestä ammattitermistöstä sekä antaa luotettavia vieraskielisiä vastineita muilla kielillä. Molemmat sanastot on myös laadittu sanastotyön ja erikoisalan asiantuntijoiden tiiviillä yhteistyöllä. Yhteistyöllä pyritään mahdollisimman hyvään lopputulokseen sekä sisällön että esitystavan laadun kannalta.

”Sanastoteokset ovat pelastusalalle kullannarvoisia. Nyt aktiivisessa käytössä olevat sanastot ovat loistavia työkaluja asioiden valmistelussa ja alan viestinnässä”, painottaa toimitusjohtaja Kohvakka.

Pelastusalan aktiivinen vaikuttaja

SPEK toimii palo- ja pelastusalan sekä väestönsuojelun ja varautumisen asiantuntijana. SPEK kouluttaa, valistaa ja opastaa kansalaisia turvalliseen huomiseen.

SPEKin ansiomitali myönnetään vähintään kymmenen vuoden aktiivisesta toiminnasta tai erityistä rohkeutta tai neuvokkuutta osoittavasta yksittäisestä toimesta palo- ja pelastustoimen, väestönsuojelun tai pelastuspalvelun alalla.

NORDTERM 2009 Kööpenhaminassa, Tanskassa 9.–12.6.

Pohjoismaisten terminologia-alan organisaatioiden yhteistyöelin Nordterm järjestää joka toinen vuosi kaikille avoimen Nordterm-tapahtuman. Tänä vuonna tapahtuma järjestetään 9.–12.6. Kööpenhaminassa, Tanskassa. Konferenssin pääteemana ovat tällä kertaa ontologiat ja taksonomiat.

Tapahtuman ohjelma ja ilmoittautumislomake löytyvät WWW-osoitteesta <http://www.cbs.dk/nordterm2009>.

Kaikki terminologiasta ja sanastotyöstä kiinnostuneet mukaan!

The logo consists of the words "NORD" and "TERM" stacked vertically. The letters are bold, black, and have a slightly irregular, hand-drawn appearance. The "O" in "NORD" is particularly large and rounded.

Sveitsin valtionhallinnon sanastotyöhön tutustumassa

Mari Junkkari

12

Joulukuun 2008 alussa sain tilaisuuden vierailla Sveitsin liittokanslian (saks. Schweizerische Bundeskanzlei) kielipalvelun terminologiayksikössä Bernissä. Olin kiinnostunut erityisesti siitä, kuinka nelikielisessä Sveitsissä tehdään monikielistä sanastotyötä.

Sveitsin liittokanslian kielipalvelun terminologiayksikön tehtävä on koordinoida Sveitsin valtionhallinnon sanastotyötä ja yhtenäistää valtion lainsäädännön ja hallinnon termistöä. Lisäksi laaditaan erikoisalojen sanastoja. Kaikki terminologiayksikön laatimat sanastot tallennetaan TERMDAT-termitietokantaan, joka sisältää yli 1,5 miljoonaa termitietuetta. Sanastotyön ohella yksikkö vastaa sille osoitettuihin termikyselyihin, vaikka virallista termineuvontaa ei olekaan.

Liittokanslian terminologiayksikkö palvelee ensisijaisesti valtionhallinnon työntekijöitä, muun muassa virkamiehiä, kääntäjiä, tiedottajia, juristeja ja atk-henkilöstöä, sekä liittovaltion- että paikallishallinnon tasolla. Näin ollen myös TERMDAT toimii intranetinä eikä se ole avoin suurelle yleisölle. Hallinnon ulkopuoliset tahot, kuten opiskelijat ja tutkijat, voivat kuitenkin saada tietopankin käyttöoikeudet ei-kaupallisiin tarkoituksiin.

Terminologiayksikön johtajan *Franco Fomasin* mukaan yksikkö on kooltaan suhteellisen suuri ja sen asema liittokanslian ja kielipalvelun sisällä on hyvä myös taloudellisesti. Yksiköllä on oma budjettinsa ja se voi itse päättää omista projekteistaan. Lisäksi ulkopuolisella rahoituksella toteutetaan vuosittain 1–2 projektia. Jos esimerkiksi jokin ministeriöstä tai hallinnon ulkopuolinen yritys haluaa teettää sanaston omiin tarpeisiinsa, on sen myös rahoitettava hanketta palkkaamalla ulkopuolinen terminologi.

Yksikössä on yhteensä 5,5 terminologin virkaa, joita hoitaa kuusi terminologia. Heillä on yliopistotutkinto, jossa pää- tai sivuaineena joko terminologia tai käännöstiede. Projektikohtaisina alihankkijoina työskentelevät terminologit ovat taas muiden alojen ammattilaisia: he ovat saaneet oppinsa käytännön sanastotyötä tekemällä aikana, jolloin yliopistotutkinnon suorittaneita terminolo-

Kirjoittajasta:

FM Mari Junkkari työskentelee assistenttina Turun yliopiston saksan kielen kääntämisen ja tulkkauksen oppiaineessa. Hän oli kesällä 2004 Sanastokeskuksessa harjoittelijana ja tämän jälkeen syksyyn 2005 asti projekti-terminologina.

geja ei vielä ollut työmarkkinoilla. Terminologiayksikköön otetaan joka vuosi myös harjoittelijoita. Harjoittelujakso kestää yleensä 4 kuukautta ja harjoittelijoille maksetaan heidän koulutustasoaan vastaavaa palkkaa.

Sanastotyössä käytettävät kielet ovat Sveitsin virallisista kielistä saksa, ranska ja italia sekä niiden lisäksi englanti. Maan neljäs virallinen kieli, retoromaani, otetaan mukaan tarvittaessa. Pyrkimyksenä on välttää anglismen ja mahdollisuuksien mukaan; tavoite on löytää omakieliset termit uusille käsitteille. Fomasi kertoo englanninkielisten termien vakiintuvan helpoiten saksan kieleen, kun taas ranskan kieleen niitä päätyy kaikkein vähiten. Retoromaanin kannalta on puolestaan tärkeää kielen ylläpitäminen.

Terminologiayksikön sanastotyössä noudatetaan systemaattisen sanastotyön periaatteita ja sanastotyön teoreettisena pohjana on erityisesti kanadalaislähtöinen, *Robert Dubucin* edustama pragmaattinen suuntaus. Fomasi kertoo, että käsitejärjestelmiä ja käsitteiden välisiä suhteita kuvaavien käsitekaavioiden sijasta työmenetelmänä käytetään aihealueittaista jäsennyttä (saks. Sachgebietsbaum). Määritelmiä laadittaessa selvitetään tietenkin myös käsitesuhteet ja käsitejärjestelmien rakenne, vaikka niitä ei kaavioina esitetäkään.

Fomasin mukaan terminologiayksikön sanastoista julkaistaan otteita internetissä kaikille avoimina PDF-dokumentteina. Sen sijaan kokonaisia sanastoja julkaistaan kirjana vain harvoin. Syyksi hän selittää julkaisemisesta aiheutuvat suuret kustannukset ja korostaa samalla internetissä julkaistujen PDF-sanastojen päivittämisen ja jakelun helppoutta. Joskus ulkopuolinen toimeksiantaja voi kuitenkin haluta sanaston myös kirjana. Tällöin toimeksiantaja huolehtii sanaston julkaisemisesta ja markkinoinnista. Fomasi myöntää silti, että on hyvä julkaista välillä jotain myös kirjamuodossa. Kirjan etu on nimittäin se, että laadittu kokonaisuus, ja samalla sanaston vaatima työ, ovat helpommin hahmotettavissa kuin silloin, kun tiedot löytyvät vain TERMDATista.

Pääasiallisten tehtäviensä ohella terminologiayksikkö tekee yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa sekä osallistuu aktiivisesti myös kansainvälisten terminologian ja sanastotyön parissa toimivien järjestöjen ja verkostojen kuten esimerkiksi Euroopan valtioiden käännöspalvelujen konferenssin toimintaan.

Sveitsin liittokanslian kielipalveluun ja sen terminologiayksikköön voi tutustua myös osoitteessa <http://www.bk.admin.ch/themen/lang>.

Elintarviketurvallisuus ja sanastoyhteistyö

Elintarviketalouden tietojärjestelmien verkostolla varmistetaan elintarvikkeiden turvallisuus periaatteen "pelolta pöytään" mukaisesti. Viranomaisvalvontaa suunnataan riskikohteisiin ja yrityksillä on päävastuu tuotteiden laadusta. Tietojärjestelmäverkoston kehittäminen on osa elintarviketalouden kansallista laatustrategiaa. Mukana yhteistyössä ovat kaikki elintarvikeketjun toimijat: viljelijät, teollisuus, kauppa, ruokapalvelut, elintarvikevalvontaviranomaiset ja tutkimuslaitokset. Elintarvikealan tehokas toiminta edellyttää yhteistyötä ja tietojärjestelmien yhteensopivuutta myös kansainvälisellä tasolla.

Elintarvikeala on varsin laaja ja alalla käytetään useita erillisiä tietojärjestelmiä. Näin ollen elintarviketurvallisuuden tiedot ovat hajallaan, jolloin niitä ei voida myöskään hyödyntää tehokkaasti. Esimerkiksi lisäaineiden saannin arvioinnissa pitäisi yhdistää ravitsemustutkimuksista saatavat elintarvikkeiden kulutustiedot laboratorioista saataviin lisäaineiden tutkimustuloksiin. Koska tietojärjestelmiä ei ole aikanaan rakennettu yhteensopiviksi, nyt on meneillään suuria yhteistyöprojekteja, joissa rakennetaan tietojärjestelmille rajapintoja tietojen siirtämiseksi järjestelmistä toisiin. Yritysten omavalvontajärjestelmien tiedot siirretään kuntien elintarvikevalvontajärjestelmiin ja vastavuoroisesti viranomaisten raportit yrityksille. Tavoitteena on, että esimerkiksi elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvät tiedot saataisiin siirrettyä viljelijältä tai karjankasvattajalta teollisuuteen.

Elämme elintarviketurvallisuuden varmistamisessa suurta murroskautta, jossa joudumme rakentamaan uutta, korjaamaan vanhaa ja tekemään tämän kaiken tehokkaasti yhteistyönä. Tietojärjestelmäverkoston rakentaminen ja järjestelmien yhteensopivuuden varmistaminen on suuri haaste. Tietojärjestelmien yhteentoimivuus varmistetaan nykyään jo suunnitteluvaiheessa. Työssä tarvitaan monipuolista osaamista ja yhteisten asioiden ymmärtämistä, sillä järjestelmien tekninen yhteentoimivuus ei riitä, vaan myös niiden tietosisältöjen on oltava yhteensopivia. Myös tietojen käyttäjien on ymmärrettävä asiat samalla lailla, jotta osataan tehdä oikeita johtopäätöksiä ja toimenpiteitä.

Ongelmia saattaa tulla myös tietojärjestelmien asiantuntijoiden ja tilaajien välillä. Tietojärjestelmien asiantuntijat käyttävät omia termejään ja yrittävät ymmärtää, mitä tilaajat tarkoittavat omilla "lakisääteisillä" tai "alalle vakiintuneilla" suppeasti käytetyillä termeillään. Tietojärjestelmän rakentamisessa saatetaan keksiä aivan uu-

Pirjo-Liisa Penttilä

FT Pirjo-Liisa Penttilä työskentelee kehityspäällikkönä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksessa Tikessä Kansalliseen elintarviketalouden laatustrategiaan kuuluvassa Elintarviketalouden laatu-tietojärjestelmien verkoston kehittämissuunnitelmassa (www.laatuketju.fi).

sia termejä tai esimerkiksi omaperäisiä luokitteluja. Terminologiset ongelmat huomataan usein liian myöhään vasta tietojärjestelmien integroinnin tai tietojen siirtämisen yhteydessä. Tietojen yhteensopimattomuus tulee usein yllätyksenä, eikä aiheutuneisiin suuriin lisäkustannuksiin ole riittävästi varauduttu.

Elintarviketalouden laatu-tietojärjestelmien verkoston (ELATI) kehittämisessä olemme juuri tällaisessa tilanteessa. Tietojärjestelmien rajapintojen rakentaminen on vasta alkuvaiheessa. Sanastotyön tarve alalla on valtava ja ongelma on vain osittain tiedostettu. Ongelmaa on käsitelty yhteisissä seminaareissa ja yritetty viedä eteenpäin tietoa tietojen standardoinnista ja sanastotyön tarpeellisuudesta. Alalla ei tarkkaan tiedetä, kenelle koko toimialaa hyödyntävän sanastotyön suunnittelu ja toteuttaminen kuuluu. Itsestään selvää kuitenkin on, että työ on koor-dinoitava hyvin ja siinä on käytettävä hyödyksi eri alojen asiantuntijoita. Euroopan unionille ja muille kansainvälisille organisaatioille tehtävä raportointi edellyttää osallistumista kansainväliseen sanastoyhteistyöhön.

Yksittäisten tietojärjestelmien rakentamisessa sanastotyö on jo otettu mukaan. Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran valvontakohderekeriä varten laadittiin sanasto ja nyt jatketaan uudella projektilla, jossa määritellään valvontatiedot. Molemmat sanastot edistävät merkittävästi yhtenäisen termistön saamista elintarvikealalle. Sanastoja voidaan hyödyntää muun muassa kuntien tietojärjestelmissä sekä yritysten omavalvontajärjestelmissä. Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat on aloittanut vastaavan työn elintarviketurvallisuustilastoinnin osalla alueella. Toivottavaa olisi, että sanastotyö saataisiin käynniksi keskitetysti myös Euroopan unionissa.

Sanastokeskuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä on elintarvikealalla saatu hyviä kokemuksia. Työ on kuitenkin vasta alkuvaiheessa!

Uusia, tietojärjestelmiin liittyviä sanastohankkeita

Mari Suhonen & Riina Kosunen

14

Sanastokeskus TSK:ssa käynnistyi joulukuussa 2008 kaksi tietojärjestelmäkehitykseen liittyvää sanastohanketta. Elintarvikealan ja muiden ympäristöterveydenhuollon alojen viranomaisvalvonnan tehostamiseksi on kehitteillä tietojärjestelmät, joihin voidaan tallentaa tietoa valvontakohteista (esimerkiksi ravintola tai uimaranta) ja suoritetuista valvontatoimenpiteistä (esimerkiksi tarkastus tai näytteenotto). Tiedonkeruuta kehitetään siten, että tietoa voidaan nykyistä tieto- ja tietoliikennetekniikkaa hyödyntäen kerätä helposti ja joustavasti sähköisessä muodossa ja siirtää viranomaisten välillä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto tallennetaan tietojärjestelmään tiedon tuottamispaikassa.

Tietojärjestelmien kehittämisen yksi vaihe on järjestelmissä käytettävien käsitteiden määrittely, ja tämän vuoksi järjestelmien kehittämisestä vastaavat viranomaiset ovat käynnistäneet kaksi sanastohanketta. Hankkeista käytetään lyhenteitä KUTI 2 ja YHTI.

KUTI 2 -sanasto

KUTI 2 -sanastohanke liittyy elintarvikevalvontaa suorittavan elintarviketurvallisuusvirasto Eviran hallinnoimaan kuntien elintarvikevalvonnan tiedonkeruun kehittämisprojektiin (KUTI). KUTI-projekti on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa (KUTI 1) käsiteltiin elintarvikevalvonnan valvontakohteita, ja käynnissä olevassa toisessa vaiheessa (KUTI 2) keskitytään valvonnan avulla kerättäviin tietoihin.

KUTI-projektin kumpaankin vaiheeseen liittyy kerättävien tietojen määrittelytyötä, ja kummassakin osaprojektissa on koettu tarpeelliseksi laatia myös terminologiset sanastot keskeisistä käsitteistä yhteistyössä Sanastokeskuksen kanssa. Ensimmäiseen vaiheeseen liittyvä sanasto, *Elintarvikelain mukaisten rekisterien sanasto – Valvontakohteet* (KUTI 1 -sanasto) valmistui alkuvuodesta 2008. Toiseen vaiheeseen liittyvän KUTI 2 -sanaston työstäminen on puolestaan aloitettu vuoden 2008 lopussa. Sen on tarkoitus valmistua vuoden 2009 loppuun mennessä.

KUTI 2 -sanastossa on tarkoitus määrittellä 80–100 elintarvikevalvontatietoihin liittyvää käsitettä. Mukaan otettavat käsitteet ovat pitkälti peräisin elintarvikelaisista ja muista alan säädöksistä. Esimerkkejä sanastoon

todennäköisesti sisällytettävistä käsitteistä ovat *valvontatoimenpide*, *hallinnollinen pakkokeino*, *seuranta* ja *auditointi*.

KUTI 2 -sanastohankkeen terminologina toimii Sanastokeskuksen *Mari Suhonen*, ja hankkeessa on mukana asiantuntijoita Evirasta sekä muista alan organisaatioista, jotka osallistuvat KUTI 2 -hankkeeseen.

YHTI-sanasto

YHTI-sanastohanke puolestaan liittyy sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuluttajaviraston vastuulla olevaan ympäristöterveydenhuollon tiedonkeruun kehittämiseen. Sanastossa määritellään noin 50 ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueisiin eli terveydensuojeluun, kemikaalivalvontaan, tupakkavalvontaan ja tuoteturvallisuusvalvontaan kuuluvaa käsitettä. Esimerkkejä sanastossa mahdollisesti määriteltävistä käsitteistä ovat *tupakka-tuote*, *kemikaali* ja *kuluttajapalvelu*.

YHTI-sanaston terminologina toimii *Riina Kosunen*, ja projektiin osallistuu asiantuntijoita muun muassa sosiaali- ja terveysministeriöstä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvirasta ja Kuluttajavirastosta.

YHTI-sanaston on suunniteltu valmistuvan syksyllä 2009.

Sanastojen sisällöstä

Sekä KUTI 2- että YHTI-sanastoissa annetaan käsitteille suomenkieliset määritelmät ja termisuositukset sekä ruotsin- ja englanninkieliset vastineet. Sanastot on suunnattu ensisijaisesti kehitteillä olevien tietojärjestelmien käyttäjille eli elintarvikealan ja ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaisille. Lisäksi sanastoja voivat käyttää muut näiden alojen termitiedon tarvitsijat, kuten tiedotusvälineiden edustajat, tiedottajat, kouluttajat ja kääntäjät sekä muut henkilöt, jotka tarvitsevat esimerkiksi kansainvälisissä yhteyksissä alojen vieraskielistä termistöä. Sanastot tukevat myös kansalaisten itäsenäistä tiedonhankintaa sekä helpottavat asiantuntijoiden ja kansalaisten välistä viestintää.

Valmiit sanastot julkaistaan sähköisessä muodossa internetissä, ja ne tallennetaan myös Sanastokeskuksen ylläpitämään TEPA-termipankkiin.

Tilinpäätöstermejä kolmella kielellä

Mari Suhonen

Pankki- ja rahoitussanastossa¹ julkaistiin tammikuun 2009 alussa päivitetty luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöksiin liittyvä käsitteistö. Tilinpäätöskäsitteistö oli ensimmäisiä termipankissa julkaituja kokonaisuuksia, kun termipankki otettiin käyttöön Sanastokeskuksen sivustolla vuonna 2002. Sen päivittäminen tuli ajankohtaiseksi vuonna 2007, kun pankkien tilinpäätökseen liittyvää sääntelyä uudistettiin.

Päivityksen yhteydessä Pankki- ja rahoitussanaston työryhmä laati kaksi erilaista sanasto-osuutta. Ensinnäkin tilinpäätöksen peruskäsitteet kuvattiin käsitejärjestelmänä, määriteltiin terminologisesti ja niille annettiin suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset termit. Tuloksena on 13 käsitteen sanasto, joka on esitetty ohessa. Toinen osuus koostuu yhteensä 141 tuloslaskelman ja taseen erästä, joiden nimitykset on annettu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Erille on annettu lyhyt selitys, joka kuvaa kyseisen erän paikkaa tuloslaskelmassa tai taseessa.

Vaikka tilinpäätöksen tuloslaskelma ja tase ovatkin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla pitkälti säädeltyjä, säädöksissä esitetyt erien nimitykset eivät ole sitovia. Tilinpäätöstermeissä on melko paljon vaihtelua, mikä näkyy Pankki- ja rahoitussanastossa julkaistuissa ruotsin- ja englanninkielisissä erien nimityksissä. Työryhmän peruseräite oli, että sanastossa noudatetaan Suomen lainsäädännössä² ja Rahoitustarkastuksen (nykyisen Finanssivalvonnan) standardin³ liitteissä käytettäviä erien nimityksiä. Näistä poikettiin esimerkiksi silloin, kun verrattaessa säädöksen tai standardin ruotsinkielistä erän nimitystä Ruotsissa käytettäviin termeihin todettiin Suomessa käytetty termi vanhentuneeksi ja päätettiin korvata se Ruotsissa käytettävällä termillä.

Myös säädöskäännösten englanninkielisiä termejä korvattiin uusilla termeillä tarpeen mukaan. Erityisesti englanninkielisten termien kohdalla päädyttiin jättämään sanastoon melko paljon synonyymejä, jolloin termin tarvitsija voi itse valita itselleen sopivimman vaihtoehdon useista mahdollisista termeistä.

Pankki- ja rahoitussanaston työryhmä kehittää sanastoa jatkuvasti ja ottaa mielellään vastaan palautetta niin tilinpäätöstermeistä kuin kaikista muistakin sanaston termeistä. Palautetta voi antaa Pankki- ja rahoitussanaston sivustolla olevalla lomakkeella.

1

vuosikertomus

sv årsredovisning; < redovisning
en annual report

kertomus yrityksen toiminnasta menneellä *tilikaudella*

Vuosikertomuksen sisältö ei ole tarkasti säädelty. Vuosikertomus sisältää *tilinpäätöksen* ja *toimintakertomuksen* sekä mahdollisesti muuta tietoa esimerkiksi yrityksen liiketoiminnasta, tuotteista ja asiakkaista.

2

tilikausi

sv räkenskapsperiod /FI/; räkenskapsår n /SE/
en financial year; accounting period; period

ajanjakso, jolta liiketoiminnan kehittymiseen liittyvät seikat raportoidaan

Luottolaitoksen tilikausi on kalenterivuosi.

Liiketoimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa tilikausi saa olla kalenterivuotta lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

3

toimintakertomus

sv verksamhetsberättelse /FI/;
förvaltningsberättelse /SE/

en report of the directors; board of directors' report;
management report

tilinpäätöksen yhteydessä esitettävä selostus yrityksen toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista *tilikauden* aikana

Toimintakertomus sisältää tietoa myös mahdollisista tilikauden jälkeisistä tilinpäätöksen päättämispäivän ja tilinpäätöksen valmistumisen välisistä olennaisista tapahtumista.

¹ Sanastokeskus TSK julkaisee Pankki- ja rahoitussanastoa WWW-sivuillaan osoitteessa www.tsk.fi/tsk/pankkisanasto.

² 150/2007 Valtiovarainministeriön asetus luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

³ Standardi 3.1 Tilinpäätös ja toimintakertomus

4

tilinpäätös

sv bokslut *n*; årsbokslut *n* /SE/
en financial statements *pl*

säädetyt ajan kuluessa *tilikauden* päättymisestä laadittava selvitys, joka kuvaa yrityksen taloudellista asemaa ja tuloksellisuutta päättyneen tilikauden aikana

Tilinpäätös sisältää *taseen*, *tuloslaskelman* ja näiden *liitetiedot* sekä mahdollisesti *rahoituslaskelman* ja sen liitetiedot.

Ruotsin lainsäädännössä käytetään bokslut-termin sijaan yleensä balansräkning- ja resultaträkning-termejä (ks. *tase* ja *tuloslaskelma*).

5

konsernitilinpäätös

sv koncernbokslut *n*
en consolidated financial statements *pl*

konsernin emoyrityksen laatima *tilinpäätös*, johon on yhdistelty konserniyritysten tilinpäätökset

6

tase

sv balansräkning
en balance sheet

tilinpäätökseen sisältyvä, säädetyistä eristä koostuva esitys, joka osoittaa mihin yrityksen varat ovat sitoutuneet ja mistä ne on hankittu

7

konsernitase

sv koncernbalansräkning
en consolidated balance sheet

konsernin emoyrityksen laatima *tase*, johon on yhdistelty konserniyritysten taseet

8

taseen kaava; tasekaava

sv balansräkningens uppställningsform;
uppställningsform för balansräkning
inte: † balansräkningsschema *n*

en layout of the balance sheet;
layout for the balance sheet; balance sheet layout

taseen määrämuotoinen esitystapa

9

tuloslaskelma

sv resultaträkning
en income statement; profit and loss account

tilinpäätökseen sisältyvä, säädetyistä eristä koostuva esitys *tilikauden* tuotoista ja kuluista

10

konsernituloslaskelma

sv koncernresultaträkning
en consolidated income statement

konsernin emoyrityksen laatima *tuloslaskelma*, johon on yhdistelty konserniyritysten tuloslaskelmat

11

tuloslaskelman kaava; tuloslaskelmakaava

sv resultaträkningens uppställningsform;
uppställningsform för resultaträkning
inte: † resultaträkningsschema *n*

en layout of the income statement;
layout for the income statement;
income statement layout;
layout for the profit and loss account;
layout of the profit and loss account

tuloslaskelman määrämuotoinen esitystapa

12

rahoituslaskelma

sv finansieringsanalys
en cash flow statement

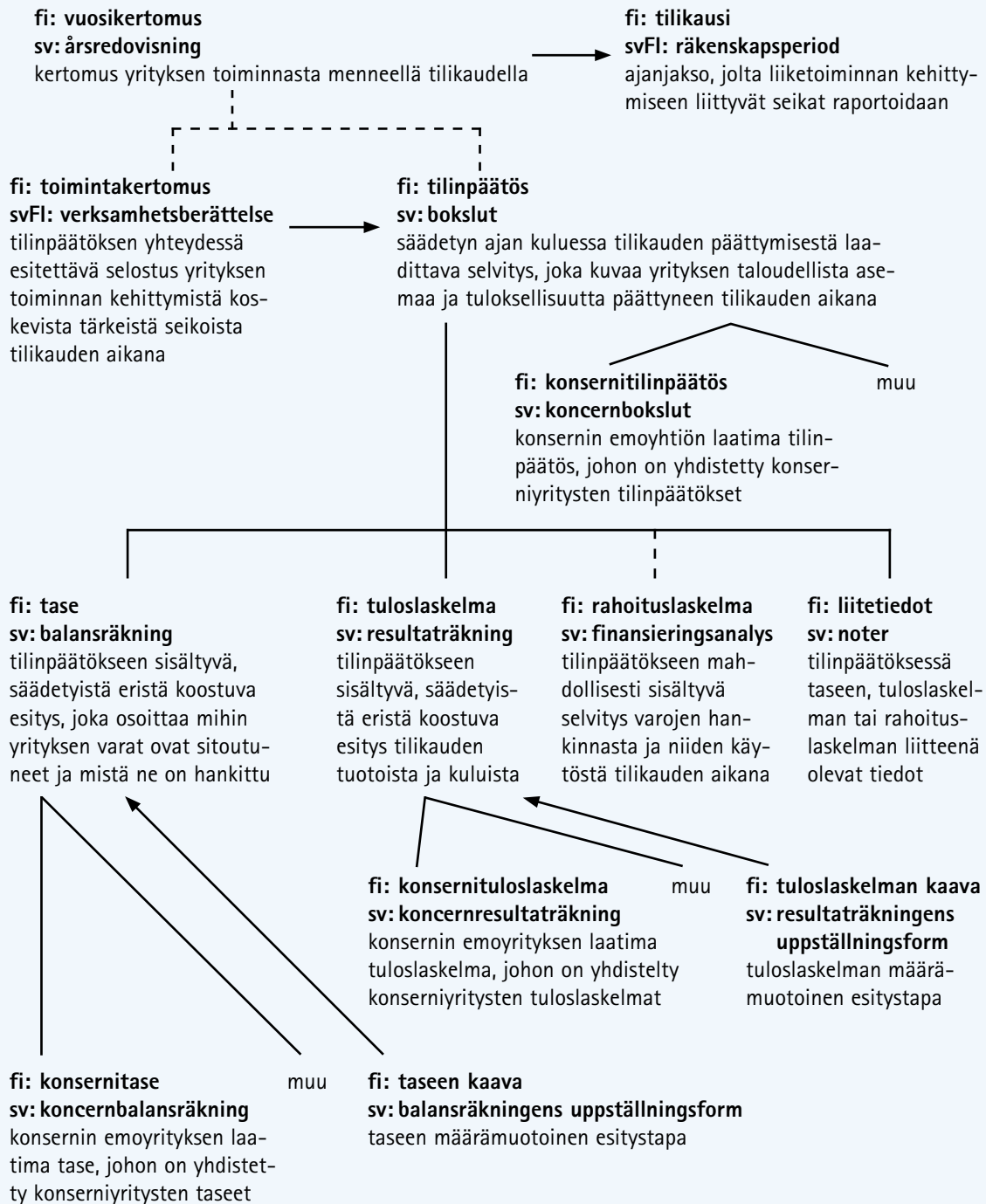
tilinpäätökseen mahdollisesti sisältyvä selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä *tilikauden* aikana

13

liitetiedot pl

sv noter *pl*
en notes *pl*; notes *pl* to the financial statements;
notes *pl* on the financial statements

tilinpäätöksessä *taseen*, *tuloslaskelman* tai *rahoituslaskelman* liitteenä olevat tiedot

Kaavio. Tilinpäätös

*Termiharava-palstalla
käsitellään ajankohtaisia
tai ongelmallisiksi
osoittautuneita termejä.
Lukijat voivat lähettää
lehden toimitukselle
ehdotuksia sopivista
aiheista.*

Viime aikoina on puhuttu paljon pilvipalveluista. Tällä kertaa Termiharavaan on kerätty asiaa sivuavia termejä, jotka voivat helposti mennä keskenään sekaisin.

– *grid computing*

Englanninkielisellä *grid computing* -termillä viitataan hajautettuun tietojenkäsittelyyn, jota suoritetaan jaetusti suurella joukolla verkossa olevia tietokoneita. Tietotekniikan termitalkoissa on suositettu suomenkieliseen käyttöön termiä *verkkolaskenta*.

– *cloud computing*

Cloud computing tai *cloud computing service* -termeillä tarkoitetaan hajautettua verkkopalvelua, jossa tietokoneita, ohjelmia ja tietoteknisiä palveluita käytetään verkon kautta. Tietotekniikan termitalkoot suosittavat *pilvipalvelun* ja *pilvilaskennan* sijaan suomenkieliseen käyttöön läpikuultavampia termejä *tietotekniikan resurssipalvelu* ja *etäresurssipalvelu*. Englanninkielisen termin *cloud* eli *pilvi* on internetin metafora.

Tietotekniikan resurssipalvelussa asiakas voi saada lähes kaiken tarvitsemansa tietotekniikan käyttöönsä verkon kautta. Tällöin asiakkaan ei tarvitse ostaa esimerkiksi ohjelmia, palvelimia tai suurta laskentatehoa tarjoavia tietokoneita omakseen, vaan hän voi käyttää niitä

tarpeen mukaan verkkoyhteyden kautta. Tietotekniikan resurssipalvelu voi olla myös organisaation sisäinen palvelu, jota sen työntekijät voivat käyttää maailmanlaajuisesti.

– *software as a Service*

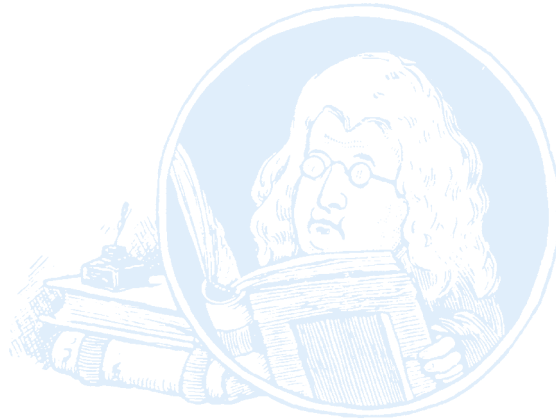
Software as a service (SaaS) on tyypillinen tietotekniikan resurssipalvelu. Termillä tarkoitetaan sovellusta, jota voi käyttää palveluna verkon kautta. Tällöin sovellus on käytettävissä paikasta riippumatta, eikä käyttäjän tarvitse huolehtia ylläpitotoimista.

Suomeksi käsitteelle ei vielä ole vakiintunutta vastinetta. Usein puhutaan *SaaS-palveluista* tai *SaaS-tuotteista*. Hyvä vastine voisi olla *verkkosovelluspalvelu* tai *sovelluspalvelu*.

Verkkosovelluspalveluita on kahdenlaisia: *application service provisioning (ASP)* ja *software on-demand*.

Application service provisioning tarkoittaa palvelua, jossa palveluntarjoaja isännöi usean osapuolen pääsyä keskitetysti hallituissa laitteistoissa ja järjestelmissä oleviin sovelluksiin. Suomeksi käsitteestä on käytetty termejä *sovellusvuokraus* tai *ASP-sovellusvuokraus*.

Software on-demand eroaa sovellusvuokrauksesta siinä, että kyseessä on useamman käyttäjän yhtäaikaiseen käyttöön suunniteltu ohjelmisto.

- *Ison suomen kieliopin verkkoversio*

Vuonna 2004 ilmestyneestä *Isosta suomen kieliopista* ilmestyi viime vuonna verkkoversio, jota kutsutaan tuttavallisesti nimellä *VISK*. Verkkoversio on tehty Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitoksen kanssa.

Iso suomen kielioppi on deskriptiivinen kielioppi eli se ei anna ohjeita tai pyri muuttamaan normeja. Isossa suomen kieliopissa on otettu mukaan myös arkisen puhutun kielen kuvaus.

Ison suomen kieliopin verkkoversio sisältää koko kieliopin sekä sen käyttämän termistön määritelmien. Verkkoversiossa on mukana paljon tiedon hakua helpottavia toimintoja. Tavallisten hakumahdollisuuksien lisäksi käyttäjä voi hyödyntää kirjan runsaita ristiinviittauksia ja määritelmistä voi lukemisen lomassa tarkistaa termin, jota ei tunne.

Ison suomen kieliopin verkkoversio on käytettävissä ilmaiseksi osoitteessa <http://scripta.kotus.fi/visk>. Kirjamuotoinen Iso suomen kielioppi on myynnissä kirjakaupoissa noin 125 euron hintaan.

Ison suomen kieliopin verkkoversio
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2008.
ISBN 978-952-5446-35-7

- *Huvittavat raamatut ja lähes 2000 muuta viron ja suomen riskisanaa*

Ulvi Wirén on laatinut jatkoa toissa vuonna ilmestyneelle viron kielen riskisanoja esitelleelle *Hääd pulmapäeva!* -kirjalleen. Viime syksynä ilmestynyt *Huvittavat raamatut ja lähes 2000 muuta viron ja suomen riskisanaa* kattaa lähes 2000 sellaista viron kielen sanaa, jotka ovat samannäköisiä kuin suomessa mutta merkitykseltään täysin erilaisia.

Kirjan riskisanoille on annettu suomenkieliset vastineet ja havainnollisia esimerkkilauseita. *Jukka Pylvään* laatimat humoristiset piirroksot tuovat omalta osaltaan esille mahdollisia noloja tai hämmentäviä tilanteita. Mukana on nyt myös riskisanojen suomi-viro-sanasto omine esimerkkilauseineen. Kirjasta selviää muun muassa, että viron *huvitav* tarkoittaa *mielenkiintoista* ja *raamat kirjaa*.

Huvittavat raamatut ja lähes 2000 muuta viron ja suomen riskisanaa on myynnissä kirjakaupoissa noin 20 euron hintaan.

Ulvi Wirén
Huvittavat raamatut ja lähes 2000 muuta viron ja suomen riskisanaa
Gummerus, Helsinki 2008. 174 s.
ISBN 978-951-20-7755-7

- *Totta ja tarua englannin sanoista*

Michael Quinionin kirjoittama ja Seppo Raudaskosken suomentama *Totta ja tarua englannin sanoista* käsittelee tuttujen sanojen ja sanontojen takana olevia myyttejä, uskomuksia ja tositarinoita.

Teoksen viihdyttävistä tarinoista selviää muun muassa, miksi näyttelijät toivottavat toisilleen "katkaise jalkasi" (break a leg) ennen näytöstä tai miksi tenniksen pistelaskussa käytetään nollan sijaan sanaa "love".

Michael Quinion on toimittaja ja kielentutkija. Hänellä on oma WWW-sivusto *World Wide Words* (www.worldwidewords.org), jolla hän kirjoittaa englannin kieltä koskevista asioista ja ennen kaikkea sanojen etymologiasta.

Totta ja tarua englannin sanoista on ostettavissa kirjakaupoissa noin 35 euron hintaan.

Michael Quinion
Totta ja tarua englannin sanoista
Gummerus, Helsinki 2008. 325 s.
ISBN 978-951-20-7634-5

- *Markkina- ja mielipidetutkimus sekä yhteiskunnallinen tutkimus. Sanasto ja palveluvaatimukset*

Suomen Standardisoimisliitto SFS on julkaissut syyskuussa standardin *SFS-ISO 20252 Markkina- ja mielipidetutkimus sekä yhteiskunnallinen tutkimus. Sanasto ja palveluvaatimukset*.

Standardissa on mukana 66 käsitettä markkina- ja mielipidetutkimusten sekä yhteiskunnallisten tutkimusten alalta. Käsitteille on annettu suomen- ja englanninkieliset termit sekä suomenkieliset määritelmät. Lisäksi standardissa annetaan ohjeita tutkimusten toteutukseen.

Standardin voi tilata noin 50 euron hintaan Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:n verkkokaupasta osoitteesta <http://sales.sfs.fi>.

SFS-ISO 20252 Markkina- ja mielipidetutkimus sekä yhteiskunnallinen tutkimus. Sanasto ja palveluvaatimukset
Suomen Standardisoimisliitto SFS, Helsinki 2008. 38 s.

Pysy ajan tasalla standardien maailmassa!

SFS-tiedotus kertoo miten standardeilla lisätään tuotteiden ja palvelujen yhteensopivuutta ja turvallisuutta, suojellaan ympäristöä, helpotetaan kauppaa ja tehostetaan toimintaa.

Hallintajärjestelmästandardit (ISO 9000, ISO 14000 ym.) ovat jatkuvasti esillä lehdessä. Lisäksi lehti seuraa muun muassa toimistoasiakirjojen ja rakennusalan standardisointia.

Saat mielenkiintoista tietoa myös standardisoinnin tietolähteistä, EU:n teknisistä direktiiveistä, CE-merkinnästä, tietotekniikan standardisoinnista ja ympäristömerkinnöistä. Lehden julkaisija on Suomen Standardisoimisliitto SFS.

Tilaa SFS-Tiedotus -lehti

- käy Internet-sivuillamme www.stellatum.fi
->Tilaaajapalvelu -> Tilaukset -> Valitse tuote riippuvallikosta
- lähetä sähköpostia osoitteeseen tilaaajapalvelu@stellatum.fi
- soita numeroon 03 4246 5340

Tilauhinnat Suomessa 2009 (viisi numeroa vuodessa): kestotilaus 56 € (laskutusväli 12 kuukautta), 12 kuukauden määräaikaistilaus 63 €.

Terminfon hakemisto 2008

Koonnut: Anu Ylisalmi

Hakemisto Terminfon viime vuoden numeroihin koostuu seuraavista osista:

- sanastoprojektit
- kirjallisuus
- muut aiheet
- kirjoittajat
- suomenkieliset termit (suositettavat ja hylättävät termit)

21

Hakemiston viitteissä ensimmäinen numero kertoo, missä Terminfon numerossa aihetta on vuonna 2008 käsitelty. Kaksoispisteen jälkeinen numero ilmaisee sivun. Terminfon sisällysluettelot sekä artikkelien englanninkieliset lyhennelmät vuodesta 1996 lähtien löytyvät Terminfon WWW-sivulta osoitteesta www.tsk.fi/tsk/terminfo. Myös Terminfon termihakemistot vuosilta 1994–2008 löytyvät WWW-sivustolta.

- Sanastoprojektit
 - Elintarvikevalvonnan sanastohanke – toimiva tietojärjestelmä sanastotyön avulla 2:7
 - Paikkatietosanastoa suomeksi 3:18
 - Sanastotyö ohjelmistoyrityksessä – esimerkkinä Tekla Structures 4:7
- Kirjallisuus
 - Arabia–suomi–sanakirja 2:20
 - ATK–sanakirja 1. Termit, määritelmät ja vastineet eri kielillä 3:22
 - ATK–sanakirja 2. Sanakirjat 7 kielestä suomeen 3:22
 - Begrepp och termer inom området balansräkning – teoretisk utveckling och empirisk förankring 3:21
 - Eduskuntasanasto 4:10
 - EU:n ja Venäjän hankeyhteistyön sanasto 1:7
 - Finlandssvensk ordbok 4:21
 - Hääd pulmapäeva ja yli 1000 muuta viron kielen riskisanaa 2:22
 - ISO 639-5 Codes for representation of names of languages – Part 5: Alpha-3 code for language families and groups 3:22
 - ISO 860 Terminology work – Harmonization of concepts and terms 3:23
 - Isä Mitron sanakirja. Ortodoksiset termit selityksineen 1:18
 - Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas 1:19
 - Med tydlig intension. En festskrift till Anna-Lena Bucher på 60-årsdagen 4:21
 - Remusanakirja 2:22
 - Romania–suomi–romania–sanakirja 1:19
 - Ruotsi–suomi–idiomisanakirja 4:21
 - Saksa–suomi–suursanakirja 4:22
 - SFS-ISO 639-1 Kielten nimien tunnuksset. Osa 1: Kaksikirjaimiset tunnuksset 3:22
 - Suomalais-venäläinen metsäsanakirja 2:21
 - Suomi kasvitieteen kieleksi – Elias Lönnrot termistön kehittäjänä 2:21
 - Suomi–vietnam–sanakirja 2:21
 - Suurella sydämellä ihan sikana. Suomen kielen kuvaileva fraasi-sanakirja 3:21
 - Svensk-engelsk byggordbok 3:22
 - Termlexikon i språkvetenskap – från A till Ö 1:18
 - Termlosen. Kort innføring i begrepsanalyse og terminologiarbeid 3:21
 - Tietokirjoittajan käsikirja 2:20
 - Tietotekniikan sanakirja 1:12
 - Untersuchungen zur Fachsprache der Ökologie und des Umweltschutzes im Deutschen und Finnischen: Bezeichnungsvarianten unter einem geschichtlichen, lexikographischen, morphologischen und linguistisch-pragmatischen Aspekt 3:15
- Muut aiheet
 - Aktiivinen tähti? Kääntäjänä tietojä viestintäteknikan maailmassa 3:9
 - Cost-benefit analysis of terminology work 1:10
 - Ekologian ja ympäristönsuojelun erikoisanalan kielen ominaispiirteet 3:15
 - Etsi, käytä, vaikuta ja osallistu – sanalistaista verkkoyhteistyöhön 2:12
 - Huomiota kääntämiseen, kieleen ja kulttuuriin 3:7
 - Inkeri Vehmas-Lehto – terminologiasta kiinnostunut käännöstieteilijä 4:4
 - Johan Myking – terminologian monitoimimies 3:4

- Kansakunnan muisti tarvitsee ter-
mistöjä ontologioiden muodossa
2:11
- Kelan päätökset tekijän ja lukijan
näkökulmasta 1:15
- Lyhenteiden selityksistä tietotekni-
kan sanakirjaksi 1:12
- Om terminologier och tesaurer vid
Folkpensionsanstalten 4:17
- Ongelmia työhallinnon ruotsinkieli-
sessä sanastossa 2:16
- Outi Meriläinen – urana asiasanas-
totoy 1:4
- Piparit, päätset ja palkkiot paikal-
leen! – Terminologiset menetel-
mät opettajan ja opiskelijan
apuvälineenä 3:12
- Sanastoprojektin haasteet 2:3
- Sanastotyön kohderyhmät 1:3
- Sanastotyötä kehittämässä 3:3
- Sanastotyötä, mutta missä muo-
dossa? 4:13
- Sinikka Hieta-Wilkman –
sanastotyön puolestapuhuja
sähköalalla 2:4
- Sujuva viestintä edellyttää
yhtenäisiä termejä 4:3
- Terveisiä Virosta 2:15
- Tydliga termer och begripliga
begrepp 4:9
- VoIP, VOIP, Voip, voip vai V.O.I.P
– jäljittämässä lyhenteiden
oikeaa kieliasua 3:10
- Kirjoittajat
- Baltscheffsky, Thomas 1:3 | 2:3 |
3:3
- Bjon, Carita 4:17
- Jaakohuhta, Hannu 1:12
- Järvi, Soile 3:10
- Kautonen, Hanna 4:7
- Kettula, Suvi 2:11
- Kosunen, Riina 3:18
- Kudashev, Igor 1:7
- Kudasheva, Irina 1:7
- Kuhmonen, Kaisa 4:10
- Laaksonen, Kaino 1:15
- Larsson, Arne 4:9
- Liimatainen, Annikki 3:15
- Nuopponen, Anita 2:12
- Närvä, Satu 3:9
- Oksa-Pallasvuo, Marja 4:10
- Penttilä, Ari 3:7
- Pilke, Nina 3:12
- Saarinen, Susanna 1:4 | 2:7
- Seppälä, Katri 4:13
- Skogster, Anna 2:16
- Suhonen, Mari 2:15
- Thomsen, Hanne Erdman 1:10
- Ylisalmi, Anu 2:4 | 3:4 | 4:3 | 4:4
- Suomenkieliset termit
- agentti 1:13
- digitaalinen immigrantti 3:20
- digitaalinen natiivi 3:19
- energiatehokkuus 4:19
- ennen tietotekniikan kautta
syntynyt 3:20
- ensisaapumistoiminta 2:9
- EU:n ulkoinen rahoitus 1:8
- faksilääkemääräys 1:16
- faksiresepti 1:16
- haittaohjelma 2:18
- hakija 1:7
- kalaraakavalmist 2:10
- kansallinen julkinen rahoitus 1:9
- kehäono 3:18
- kirjallinen lääkemääräys 1:16
- kirjallinen resepti 1:16
- kirjoitusvirhearhautus 2:19
- kirjoitusvirhekaappaus 2:19
- kääpiöplaneetta 3:19
- laitos 2:10
- leikkaamo 2:8
- lihavalmist 2:9
- lihavalmistelaitos 2:8
- länäolotilasto 4:12
- lääkemääräys 1:16
- lääkkeen määrääjä 1:16
- maitojuoma 2:10
- maksatushakemus 1:8
- maksuhakemus 1:8
- maksupyyntö 1:8
- matalaenergiatalo 4:19
- määrärahapyyntö 1:8
- nimenvaltaus 2:19
- nollaenergiatalo 4:20
- ontologia 4:15
- passiivitalo 4:19
- pienteurastamo 2:8
- planeetta 3:19
- plusenergiatalo 4:20
- plutoidi 3:19
- poroteurastamo 2:8
- potilasohje 1:17
- puhelinlääkemääräys 1:16
- puhelinresepti 1:16
- puhelinurkinta 2:18
- raakalihavalmiste 2:9
- resepti 1:16
- reseptikeskus 1:17
- riistankäsittelylaitos 2:8
- sähköinen lääkemääräys 1:17
- sähköinen resepti 1:17
- tarjouskilpailu 1:9
- tekstiviestihuijauus 2:18
- teurastamo 2:8
- tietotekniikan kaudella syntynyt
3:19
- tietoyhteiskunnan kasvatti 3:20
- tietoyhteiskunnan tulokas 3:20
- tietoyhteiskuntaan kasvanut 3:19
- tietoyhteiskuntaan muuttanut 3:20
- tietoyhteiskuntaan sopeutuja 3:20
- tietoyhteiskuntaan syntynyt 3:19
- vakoiluohjelma 2:18
- vastaus välikysymykseen 4:12
- verkkotunnuksen valtaus 2:19
- verkkotunnuspiratismi 2:19
- verkkourkinta 2:18
- välittömät, suhteelliset ja salaiset
vaalit 4:12
- yhdistelmätuote 2:10
- yhteishanke 1:7
- yksinkertainen päiväjärjestykseen
siirtyminen 4:11

Results with cooperation

Page 3

Today the importance of cooperation and networks has been realized in all fields. Organizations focus on their core competence, and other tasks are given to partners. When doing terminology work, the most efficient way is to give the main work load and the responsibility for practical terminology work to the experts of terminology. However, these experts, i.e. terminologists, cannot do the work alone, but the best result is achieved when they work in close cooperation with special fields experts. Specialists know what things a glossary should contain, and terminologists know how to gather and edit these things into a clear and coherent form.

Cooperation between those who work in the field of terminology is also important. Meetings and sharing of experiences with others working in the same field develop professional know-how and identity. The Finnish Terminology Centre TSK cooperates with different organizations both at national and international level, e.g. ISO/TC 37 Terminology and other language and content resources, European Association for Terminology and the Nordic cooperation forum Nordterm.

Fidelma Ní Ghallchobhair – defender of minority languages

Page 4

The Irish *Fidelma Ní Ghallchobhair* is the Secretary to the Irish-language Terminology Committee and the President of the European Association for Terminology (EAFT). She was brought up in an English-speaking area, but Irish was her mother's mother-tongue. When Ní Ghallchobhair was 12 years, she went to an Irish boarding school. Then she studied in Galway in Western Ireland which is one of the most important Irish-speaking areas in the country. She has a degree in Irish and Latin and a master's degree in Modern Irish. "In childhood, I was introduced to two very different languages and became interested in how different languages conceptualize differently" she says.

First Ní Ghallchobhair worked as an editor of textbooks written in Irish and of children's books. Then she began to work part-time as a researcher in the office of

Sirpa Suhonen

the Irish-language Terminology Committee. After working there as a researcher for seven years, she became the Secretary to the Committee. In her work Ní Ghallchobhair enjoys the fact that there is so much to learn about the world through the window of terminology.

The task of the Terminology Committee is to provide coherent Irish terminology to meet the needs of the Irish language community. The Committee was part of the Department of Education until 1999 when it was transferred to the new national language body, Foras na Gaeilge (the Irish Language Agency). Foras na Gaeilge's tasks include the promotion of the Irish language in all its forms, above all support for education in Irish and other language-based activities, and lexicography and terminology.

The main committee of the Irish-language Terminology Committee consists of 20 voluntary members. The Committee sets up Subcommittees to develop terminology in specific subject fields, e.g. proper names, and education, business and IT terms. The Terminology Committee's stock of terms is available online at www.focal.ie, the national terminology database which contains bilingual term lists giving grammatical information and subject-field tags but very few definitions so far. At the moment the Committee cooperates a lot with the DG of Translation of the EU, e.g. to add Irish terms into the IATE terminology database.

Irish is the national and official language of Ireland. About 85 000 of Ireland's more than 4 million inhabitants reported in the most recent census that they speak Irish on a daily basis, while 1.66 million people reported that they can speak Irish. All acts and bills of the Irish parliament are translated into Irish. Most place name signs are bilingual, and in Irish-speaking areas even monolingual. Certain public services are required to be available in Irish. Irish is taught in all primary schools. There is also an Irish-language radio station and television station. Despite the prominent status of Irish, it is not possible to live in Ireland using only Irish.

English has influenced Irish a lot. Words have been borrowed from English since at least the 15th century, often for new concepts and sometimes replacing native words with more fashionable words. "Recently, the Irish syntax has begun to suffer at the hands of English" Ní Ghallchobhair says. "Since there are no monoglot Irish speakers left, more and more people are thinking – at least partly – through English which is reflected in some strange shifts of syntax." Furthermore, the advance of domain loss is extensive, and much native Irish terminology has been forgotten or rejected. Ní Ghallchobhair thinks that the Irish language is threatened. "A great deal of damage has been done to Irish due to domain loss and the influence of English. I believe that Irish will survive as a minority language if it gets financial support."

Irish became an official language of the EU in 2007. Ní Ghallchobhair thinks that this status is important because it encourages people to think more positively about the value of the language.

Ní Ghallchobhair was elected to the Board of the EAFT in 2004 and became its President in 2007. According to her, the main tasks of EAFT are to promote plurilingualism through terminology, to support and professionalize terminological activities on the European stage and to liaise with relevant organizations and institutions. She has also represented Ireland in the ISO/TC 37 since 2002, and is currently working on the *ISO 704 Terminology work – Principles and methods* standard which is one of the most important standards of this technical committee.

Ní Ghallchobhair thinks that attention to terminology is more important than ever. It is necessary to take into account the different languages across the globe and relate terminology work to the bigger picture. "Multilingual contact is on the increase and this brings with it certain dangers – to oversimplify, borrow or even switch languages to facilitate communication. Those of us involved in terminology work need to aim to provide clear and accurate terminological information to as wide a public as possible." Ní Ghallchobhair says.

Finnish IT terms for 10 years

Page 7

The Finnish Group for IT Terminology started in 1999 as a part of the Multilingual Information Society programme of the European Commission. Its form of organization was based on the Swedish Datatermgruppen.

There are two groups working with IT terminology. The coordination group selects the concepts to be dealt

with, suggests term recommendations and publishes them. The reference group comments the suggestions before they are published. There is also a mailing list for those who want to see the new term recommendations.

Since the beginning of the IT terminology work the languages have been Finnish and English, and the target group the average users of computers. In the IT field it is often so that new concepts have only English designations. The Finnish Group tries to improve the status of Finnish and the ordinary user by giving Finnish term recommendations. The concepts are also defined so that users will understand them.

In IT the development of new concepts and terms is fast and therefore new recommendations are needed all the time. Because of this it is better to have an ongoing project the results of which are published on the Internet (www.tsk.fi/tsk/termitalkoot). At the moment, there are about 380 term records containing term recommendations and definitions in Finnish.

Clear IT terms

Page 8

Mirja Paatero, the writer of the article, works as a journalist in *MikroPC* which is a Finnish IT magazine. She has participated in the work of the Finnish Group for IT Terminology since its beginning.

There is a constant lack of terms in a magazine like *MikroPC* since masses of new products and techniques are introduced into the markets. The needs of a magazine are often so urgent that there is no time for terminology work. The producers and marketers of IT products do not always help the situation. English terms glare out of Finnish news-sheets, too. The creation of Finnish terms is left to the editors who do not have enough information on products. In addition to this, manufacturers want to describe their unique technical solutions with unique terms: If others have *plug-ins*, our *add-on* is something completely different. But is it possible to use the same Finnish word for them? Often the editors come to a compromise and show the English expression in parenthesis besides the Finnish word.

A magazine needs words of different styles. The language used in *MikroPC* is quite close to spoken language – for example short expressions are favoured – and so it must be for the reader to enjoy the magazine. Even if the terms were in Finnish, this does not automatically mean that the text is clear, e.g. if the language structure is alien to Finnish.

Inventing new terms is only a small part of IT ter-

minology work. The most effort is put into defining the concepts. Often it is hard to find out what a new unestablished concept means. The IT field changes quickly, and sometimes a concept that caused a sensation can just disappear from use.

Medal for merit to Sirpa Suhonen

Page 10

The Finnish National Rescue Association SPEK gave a medal for merit to terminologist *Sirpa Suhonen* as a recognition for her work in the fire and rescue field. Suhonen works as a terminologist in the Finnish Terminology Centre TSK, and has participated in two terminology projects of the field. The *Preparedness and Civil Defence Vocabulary* was compiled in 2005–2007 and the *Fire and Rescue Vocabulary* in 2003–2006. The purpose of these vocabularies is to clarify concepts, give recommendations on Finnish terms and offer suitable equivalents in foreign languages.

The most central organizations of the field had their representatives in the work groups that compiled the vocabularies. The terminologist and special field experts worked closely together in order to achieve as high quality as possible both in content and presentation.

"The vocabularies are worth their weight in gold for the fire and rescue field. The vocabularies are now actively used and are splendid tools in preparation of texts and communication in the field" *Kimmo Kohvakka*, the managing director of SPEK, emphasizes.

Terminology work in Swiss state administration

Page 12

The task of the Terminology Section of the Swiss Federal Chancellery is to coordinate terminology work in the Swiss state administration and to harmonize terms used in state legislation and administration. In addition, glossaries for special fields are compiled. All the glossaries made by the Terminology Section are saved in the TERMDAT database which contains more than 1,5 million term records.

The Terminology Section serves mainly the employees of the state administration. Therefore TERMDAT functions as an intranet and is not open to the general public. However, students and researchers may be given access rights to the databank for non-commercial uses.

There are six terminologists in the Section. In addition to them, there are terminologists for various projects working as subcontractors.

The languages used in terminology work in the Terminology Section are German, French and Italian, the official languages of Switzerland, and in addition to them English. The fourth official language, Rhaeto-Romance, is included when necessary. The principles of systematic terminology work are adhered to.

The Terminology Section publishes free extracts of its glossaries on the Internet as PDF documents. Entire glossaries are seldom published in printed form, because printing is expensive and it is easier to update and distribute PDF glossaries on the Internet.

The Terminology Section also cooperates with universities and research institutions, and participates in the activities of international organizations and networks working with terminology.

Food safety and terminology cooperation

Page 13

The food business is quite extensive and several separate information systems are used in it. Therefore information is scattered and cannot be used efficiently. Since the information systems were not built to be compatible with each other, there are now major coordination projects where interfaces are being built to transfer information from one system to another.

The building of information system networks and the securing of system compatibility are great challenges. Technical compatibility is not enough, the information contents must also be compatible. The users of information must understand facts similarly, so that right decisions can be made and measures taken. There can also be problems between IT specialists and their clients. When building information systems, new terms or imaginative classification can be invented. Terminological problems are often noticed too late when information systems are integrated or information is transferred. The incompatibility of information often comes as a surprise, and the additional costs are not budgeted for.

The need for terminology work in the food business is enormous and the problem only partly recognized. The problem has been discussed in seminars, and the necessity of information standardization and terminology work has been emphasized.

Terminology work has already been included in the building of individual information systems. A vocabulary

was compiled for the register of objects of control of the Finnish Food Safety Authority Evira, and now there is a new project defining control data. Both terminologies will further coherent terminology in the food business. The Statistical Office of the European Communities Eurostat has started a similar work in the compilation of statistics for food safety. It would be desirable that centralized terminology work could also be started in the EU.

New terminology projects for information systems

Page 14

Two terminology projects related to information system development were started in the Finnish Terminology Centre TSK in December 2008. The KUTI 2 terminology project is related to the development project for data collection in municipal food control administrated by the Finnish Food Safety Authority Evira. The first phase of the project dealt with objects of control in the food control, and the second phase focuses on the information gathered by this control.

Both phases of the KUTI project include definition work on the information gathered, and in each part project it was felt necessary to compile terminologies on central concepts with the Finnish Terminology Centre TSK. The KUTI 2 terminology will define 80–100 concepts related to food control information.

The other terminology project started last December is called YHTI. It is related to the development of data collection for environmental health care which is the responsibility of the Ministry of Social Affairs and Health and the Finnish Consumer Agency. It will define about 50 concepts on the subfields of environmental health care, i.e. health protection, control of chemicals, tobacco and product safety.

Both vocabularies will contain Finnish term recommendations and definitions and equivalents in Swedish and English.

Terms in financial statements in three languages

Page 15

An updated terminology related to the financial statements of credit institutions and investment firms was published in the Bank and Finance Terminology (www.tsk.fi/tsk/pankkisanasto) in January. The terminology

work group compiled two different terminologies. The first one includes 13 basic concepts of financial statements. The concepts are defined, placed in a concept diagram and given terms in Finnish, Swedish and English. The other contains information on 141 items included in income statements and balance sheets. Each item is given a designation in Finnish, Swedish and English along with a short explanation describing its place in the income statement or balance sheet.

Literature

Page 19

Port Out, Starboard Home: And Other Language Myths

Port Out, Starboard Home: And Other Language Myths by Michael Quinion has been translated into Finnish as *Totta ja tarua englannin sanoista*. The book deals with myths, beliefs and true stories behind words and expressions. Quinion is a journalist and linguist. On his web site World Wide Words (www.worldwidewords.org) he writes about issues concerning the English language and above all etymology.

Market, opinion and social research. Vocabulary and service requirements

The Finnish Standards Association SFS has published the *SFS-ISO 20252 Market, opinion and social research. Vocabulary and service requirements* standard. It contains 66 concepts in the field of market, opinion and social research. The concepts are given terms in Finnish and English and definitions in Finnish.

Detailed publisher and order information can be found in the Finnish article, pages 19–20.

Terminfo index 2008

Page 21

In this issue, there is an index of terminology projects, literature, writers, other topics and Finnish terms dealt with in Terminfo last year. The first number in the index refers to the issue of Terminfo and the second number after the colon refers to the page. Terminfo indexes and English summaries of the articles since 1996 can be found in the Terminfo address www.tsk.fi/tsk/terminfo. The term indexes from years 1994–2008 can be found on the web site.

Sanastokeskus on sanastotyön asiantuntija

Sanastokeskus TSK ry tarjoaa sanastotyöhön ja erikoisalojen termien käyttöön liittyvää tietoa ja asiantuntijapalveluja. Taustaltaan Sanastokeskus on vuonna 1974 perustettu yhdistys, jonka ensisijaisena tarkoituksena on saada aikaan laadukkaita sanastoja sekä kehittää sanastotyön metodiikkaa ja pitää yllä siihen perustuvaa osaamista. Toiminta perustuu terminologian teorian ja sitä soveltavien käytännön menetelmien vankkaan hallintaan ja kehittämiseen.

Sanastokeskus TSK:n toimintamuotoja ovat:

- termiaineistojen tuottaminen ja julkaiseminen
- termistönhuolto ja terminologinen neuvonta
- sanakirjoihin erikoistunut kirjasto
- sanastotyöhön liittyvä tietopalvelu
- sanastotyön menetelmien kehittäminen ja koulutus
- terminologia-alan kansainvälinen yhteistyö.

Sanastokeskus tekee riippumattomana asiantuntijaelimellä yhteistyötä paitsi jäsentensä myös muiden terminologiasta ja sanastotyöstä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa – esimerkiksi Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen, pohjoismaisten sanastokeskusten, kansainvälisten standardisoimisjärjestöjen sekä Euroopan unionin toimielinten kanssa.

Keitä Sanastokeskus palvelee?

Sanastokeskuksen asiakkaita ovat suomalainen elinkeinoelämä, julkishallinto, koulutus- ja tutkimussektori, Euroopan unionin toimielimet sekä terminologista tietoa tarvitsevat yksityishenkilöt. Palvelut on tarkoitettu kaikille oman alansa asiantuntijoille toimenkuvaan katsomatta, sillä missäpä työssä ei ammattikielen ja -termistön hyvällä hallinnalla olisi merkitystä. Eri-tyisen paljon Sanastokeskuksen palveluja käyttävät kääntäjät, toimittajat ja muut kielenkäytön ammattilaiset.

Sanastokeskus kehittää ja tarjoaa palvelujaan asiakkaiden tarpeiden mukaan sekä erillisten toimeksiantojen muodossa että omaehtoisesti. Sanastokeskuksen työ on viime kädessä aina yleishyödyllistä palvelutoimintaa: siitä hyötyvät kaikki.

Terminologicalentralen är expert på ordlistearbete

Terminologicalentralen TSK erbjuder kunskap och expert-hjälp i frågor som berör ordlistearbete och facktermer. Terminologicalentralen är en förening som grundades år 1974. Terminologicalentralens primära uppgifter är att utarbeta högklassiga ordlistor och vidareutveckla ordlistearbetets metodik samt att upprätthålla det kunnande detta baserar sig på. Terminologicalentralen behåller terminologins teori och de praktiska metoder som tillämpar den.

Terminologicalentralen TSK:s verksamhetsformer:

- produktion och publicering av terminologier
- termvård och terminologisk rådgivning
- ett bibliotek specialiserat på ordböcker
- terminologisk informationstjänst
- utveckling av ordlistearbetets metodik samt utbildning
- internationellt samarbete inom terminologin

Terminologicalentralen samarbetar som obunden expertorganisation såväl med sina medlemmar som med övriga organisationer som är intresserade av ordlistearbete – till exempel med Forskningscentralen för de inhemska språken, de nordiska terminologicalentralerna, internationella standardiseringsorgan samt Europeiska kommissionens organ.

Vem kan utnyttja Terminologicalentralens tjänster?

Bland Terminologicalentralens kunder finns, förutom privatpersoner som behöver terminologisk information, även representanter för det finländska näringslivet, den offentliga förvaltningen, utbildnings- och forskningssektorn och Europeiska unionens organ. Tjänsterna är avsedda för alla fackmän, oberoende av befattning, ty i vilket arbete skulle inte ett gott behållande av fackspråk och -termer vara betydelsefullt? Speciellt mycket används Terminologicalentralens tjänster av översättare, journalister och övriga professionella språkanvändare.

Terminologicalentralen utvecklar och erbjuder sina tjänster enligt kundernas behov. Uppdragen kan komma utifrån eller tas på eget initiativ. Arbetet på Terminologicalentralen är alltid i sista hand allmännyttigt: alla blir betjänta av det.

www.tsk.fi

Sanastokeskus TSK tarjoaa termeihin ja ammattikieliin liittyvää tietoa ja asiantuntijapalveluja. Sanastokeskuksen päätoimintamuotoja ovat sanasto-projektit, termipankki ja termipalvelu.

Sanastokeskus julkaisee Terminfo-lehden ohella erikoisalojen sanastoja sekä kirjoina että sähköisessä muodossa. Termipankki TEPA on käytettävissä osoitteessa <http://www.tsk.fi/tepa/>.

Sanastokeskuksen kirjastossa on laaja kokoelma eri alojen sanastoja, sana-kirjoja ja sanastostandardeja. Kirjasto on avoinna arkisin klo 9.00–16.00.

Sanastokeskus on perustettu 1974, ja sen jäseninä on yksityishenkilöitä, yrityksiä, liikelaitoksia, käännöstoimistoja ja aatteellisia yhdistyksiä. Sanasto-keskus tekee tiivistä yhteistyötä sekä jäsenistönsä että muiden sanastotyötä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa.

Terminologicalentralen TSK erbjuder experthjälp i frågor som berör terminologi och fackspråk. Terminologicalentralens huvudsakliga verksamhet utgörs av ordlisteprojekt, termbanker och termtjänst.

Terminologicalentralen utger tidskriften Terminfo samt publicerar fackordlistor både i tryckt och elektronisk form. Termbanken TEPA finns tillgänglig på adressen <http://www.tsk.fi/tepa/>.

Terminologicalentralens bibliotek omfattar ett stort antal fack-ordlistor och ordböcker. Biblioteket är öppet för allmänheten alla arbetsdagar kl. 9.00–16.00.

Terminologicalentralen grundades år 1974 och dess medlemskår består av privatpersoner, företag, affärsverk, översättningsbyråer och ideella föreningar. Terminologicalentralen har ett nära samarbete med såväl sina medlemmar som med övriga organisationer som är intresserade av terminologiarbete.

Sanastotyön asiantuntemusta vuodesta 1974.